

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษา โดยแบ่งเป็นประเด็นต่างๆดังนี้

1. แนวคิดเรื่องความรักกับจุดเปลี่ยนทางชีวิตของสาวโซด้าไลน์

- 1.1 แนวความคิดพื้นฐาน Maslow's Theory
- 1.2 แนวคิดเกี่ยวกับความรัก
- 1.3 ทฤษฎีและการปฏิบัติของความสัมพันธ์แบบคู่รัก
- 1.4 ความผิดหวังกับกลไกในการป้องกันตนเอง

2. แนวคิดเรื่องการขายบริการทางเพศ

- 2.1 ความหมายของการขายบริการทางเพศ
- 2.2 พัฒนาการของการขายบริการทางเพศในสังคมไทย
- 2.3 รูปแบบของการขายบริการทางเพศ
- 2.4 ปัจจัยสาเหตุแห่งการขายบริการทางเพศ

3. ตัวตนในบทบาทที่ขัดแย้งทางสังคมของสาวโซด้าไลน์

- 3.1 แนวคิดเรื่องร่างกายและตัวตน
- 3.2 แนวคิดเรื่องตัวตนของโสเภณี
- 3.3 แนวคิดเรื่องการนำเสนอภาพลักษณ์

4. เครือข่ายทางสังคม

- 4.1 แนวคิดเครือข่ายทางสังคม
- 4.2 ความสัมพันธ์เชิงซ้อน
- 4.3 แนวคิดสิ่งที่มีแลกเปลี่ยนกับบรรทัดฐานทางสังคม
- 4.4 แนวคิดเกี่ยวกับลักษณะการให้และการรับ
- 4.5 เครือข่ายทางสังคมกับการตลาด

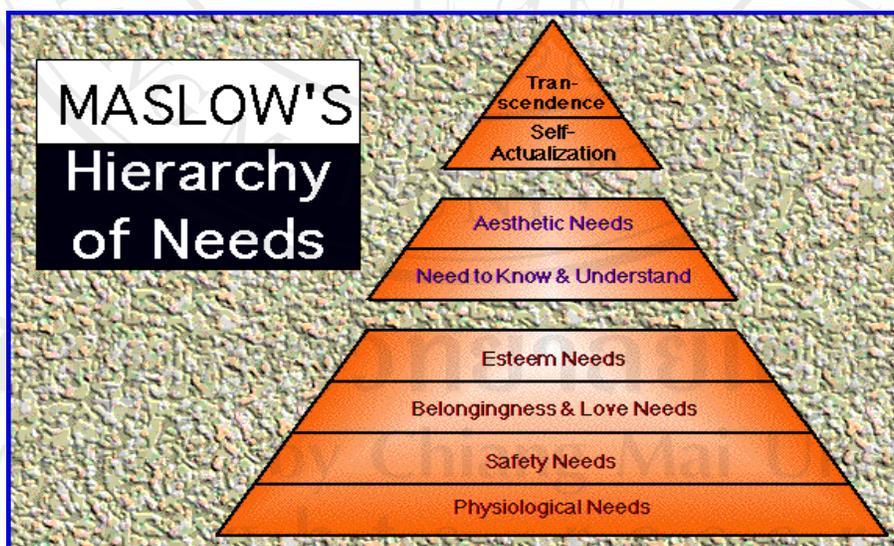
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเรื่องความรักกับจุดเปลี่ยนทางชีวิตของสาวไซด์ไลน์

ในการศึกษาประเด็นเกี่ยวกับความผิดหวังในความรักกับจุดเปลี่ยนทางชีวิตของสาวไซด์ไลน์นั้น มีความจำเป็นในการทำความเข้าใจเกี่ยวกับพื้นฐานความต้องการของมนุษย์ที่สอดคล้องเกี่ยวกับแนวคิดเรื่องความรัก ที่ก่อให้เกิดจุดเปลี่ยนอันเนื่องมาจากความผิดหวังจนกลายเป็นประเด็นในการประชดชีวิตการทางออกในการแก้ปัญหาความผิดหวังในความรักซึ่งเป็นเรื่องภายในจิตใจสู่การแสดงออกในเชิงประชดประชัน จำเป็นที่จะต้องทำความเข้าใจในเรื่องกลไกป้องกันตนเองของมนุษย์ ซึ่งจะได้อีกมากถ้าในงานศึกษาชิ้นนี้ด้วย

1.1 แนวความคิดพื้นฐาน Maslow's Theory

Maslow (Weiten , 2002) กล่าวว่ามนุษย์มีความปรารถนาต้องการพัฒนาตนเองเพื่อให้ถึงจุดสูงสุด ตามศักยภาพของตน เพื่อความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ (Self Actualization) ความปรารถนาต้องการของมนุษย์นั้น เป็นธรรมชาติที่ติดตัวมนุษย์มาตั้งแต่เกิด โดยความต้องการเหล่านั้นเป็นไปตามลำดับขั้น ไม่มีการข้ามขั้น เมื่อความต้องการในขั้นหนึ่งได้รับการตอบสนองจนเป็นที่พอใจแล้ว ความต้องการสูงในลำดับต่อไปจึงเกิดขึ้น ในทางกลับกันถ้าความต้องการขั้นนั้นยังไม่ได้รับการตอบสนองจนเป็นที่พอใจก็จะแสวงหาในขั้นนั้นต่อไปเรื่อยๆ Maslow ได้แบ่งความต้องการของมนุษย์ออกเป็นขั้น ๆ ดังภาพที่ 2.1

ภาพที่ 2.1 แสดงลำดับขั้นความต้องการของมนุษย์

ที่มา : http://www.futurehi.net/archives/cat_transpersonal_psychology.html (18 สิงหาคม , 2549)

ลำดับชั้นความต้องการของมนุษย์ Maslow ได้แบ่งชั้นความต้องการของมนุษย์ออกเป็น 2 หมวดใหญ่ ๆ คือ

1. ความต้องการขั้นต่ำ Lower Deficiency Needs (D Needs) ได้แก่

1.1 ความต้องการทางด้านร่างกาย (Physiological Needs) หรือความต้องการทางสรีระ เป็นความต้องการพื้นฐานทางร่างกาย เช่น ออกซิเจน, อาหาร, น้ำ ความต้องการทางเพศ การพักผ่อน ฯลฯ เป็นความต้องการพื้นฐานทางสรีระที่สำคัญที่สุด จะขาดเสียไม่ได้ ถ้าอยู่ในสภาพที่ขาดจะกระตุ้นให้คนมีกิจกรรม ขวนขวายที่จะสนองความต้องการ

1.2 ความต้องการความมั่นคงปลอดภัยหรือสวัสดิภาพ (Safety Needs) เป็นความต้องการความมั่นคงปลอดภัยทั้งด้านร่างกายและจิตใจ เป็นอิสระจากความกลัว ขู่เข็ญ บังคับ จากผู้อื่นและสิ่งแวดล้อม เป็นความต้องการที่จะได้รับการปกป้องคุ้มกัน (เริ่มตั้งแต่วัยทารกจนถึงวัยรุ่น)

1.3 ความต้องการความรักและความเป็นเจ้าของ (Love and Belonging Needs) เป็นความต้องการที่จะเป็นที่รักของบุคคลอื่น รวมทั้งมีความต้องการที่จะให้สังคมในระดับต่างๆ เช่น ครอบครัว สถานศึกษา กลุ่มเพื่อน ที่ทำงาน ที่ตนเป็นสมาชิกอยู่ ยอมรับในฐานะที่ตนเป็นส่วนหนึ่งในสังคมเหล่านั้นด้วย

1.4 ความต้องการได้รับการยกย่องจากผู้อื่น (Esteem Needs) เป็นความต้องการที่เกิดความรู้สึกภาคภูมิใจ ที่ได้รับความเคารพยกย่องจากสมาชิกคนอื่น ๆ ในสังคม ว่าเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ มีประโยชน์ มีความสำคัญ และเป็นที่ยอมรับของบุคคลทั่วไป บุคคลที่อยู่ในขั้นนี้พยายามแสวงหา ตำแหน่ง ยศถาบรรดาศักดิ์ เกียรติยศ ชื่อเสียง ฐานะการเงิน และอำนาจให้แก่ตน เพราะเรียนรู้ว่าสิ่งเหล่านี้ตอบสนองความต้องการในขั้นนี้แก่ตนได้

2. ความต้องการขั้นสูง Higher Being Needs (B Needs) ได้แก่

2.1 ความต้องการที่จะรู้และเข้าใจ (Desire to Know and Understand) เป็นความต้องการที่จะศึกษาหาความรู้เพื่อความเข้าใจสิ่งต่างๆของชีวิต ความพึงพอใจของงาน บรรณานาจะแสวงหาสิ่งที่มีคุณค่าแก่ชีวิต

2.2 ความต้องการทางด้านสุนทรียะ (Aesthetic Needs) ความต้องการในเรื่องความรู้สึกซาบซึ้ง เกี่ยวกับงาน ด้านศิลปะ ความงาม ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งจรรโลงใจของมนุษย์

2.3 ความต้องการที่จะเกิดความตระหนักเท่าในตนเอง (Need for Self-Actualization) เป็นความต้องการที่จะรู้จักตนเองตามสภาพที่แท้จริงของตน กล่าวที่จะตัดสินใจเลือกทางเดินของชีวิต รู้จักค่านิยมของตนเอง มีความจริงใจต่อตนเอง

ตามแนวคิดของ Maslow สามารถนำมาอธิบายสาเหตุของการประชดประชันชีวิตที่เกิดจากความผิดหวังในเรื่องความรัก กล่าวคือ ความต้องการในการที่จะตอบสนองความต้องการ

ในแต่ละขั้นของตนเอง แต่เมื่อไม่สามารถบรรลุความต้องการของตนเองในทางที่สังคมยอมรับได้ จึงตอบสนองความต้องการของตนโดยไม่ยึดวิถีทางที่สังคมยอมรับ นั่นคือการละเมิดกฎเกณฑ์ทางสังคมเกี่ยวกับเรื่องเพศและการขายบริการทางเพศ

1.2 แนวคิดเกี่ยวกับความรัก

จากการกล่าวถึงแนวคิดความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ตามแนวคิดของ Maslow มีเรื่องของการต้องการความรักและความเป็นเจ้าของ (Love and Belonging Needs) ซึ่งถือได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งในความต้องการในชีวิตมนุษย์ทุกคนที่ต้องการแสวงหา ดังนั้นแนวคิดเกี่ยวกับความรักจะช่วยสร้างความเข้าใจในการศึกษาเพิ่มมากขึ้น

เมื่อกกล่าวถึงความรักกับการให้นิยามความหมายกับคำว่าความรักคืออะไร เป็นการยากที่หลายคนจะอธิบายความหมายได้เหมือนกัน และครอบคลุมไปกับทุกรูปแบบของความรักที่มีอยู่ได้ (มุสตี ตั้งจิตนุกูล, 2544) กล่าวได้ว่าความรักเป็นความรู้สึกอย่างหนึ่ง ซึ่งอาจแบ่งด้วยองค์ประกอบหลายอย่างจนยากแก่การอธิบาย ในพจนานุกรมทางด้านจิตเวชก็ไม่ได้ให้นิยามของความรักไว้ แต่อธิบายว่าความรักน่าจะเป็นความรู้สึกชื่นชมยินดี (Pleasure) เวลาที่เรารู้สึกรักใคร่เรานั้นก็มีความชื่นชมยินดีในบุคคลนั้น หรือชื่นชมยินดีที่ได้พบและอยู่ใกล้ชิดบุคคลนั้น

การนิยามความหมายของความรักนำมาสู่การออกแบบเรื่องของการความรัก โดยมีการแบ่งความรักออกเป็นแบบต่างๆ ดังที่ Lee (อ้างใน เกษม ตันติผลาชีวะ, 2540 หน้า 62) ได้เขียนเกี่ยวกับเรื่องความรักไว้ในหนังสือชื่อ The Colors of Love ว่าความรักมีอยู่ 6 แบบ คือ

1. Eros เป็นความรักที่มีความใคร่ และปรารถนาจะรู้ทุกสิ่งทุกอย่างเกี่ยวกับบุคคลที่รัก รวมทั้งมีประสบการณ์กับบุคคลที่รักอย่างสมบูรณ์
2. Mania เป็นความคลั่งไคล้หลงใหลและเรียกร้องหาบุคคลที่รัก ถ้าผิดหวังมักวิตกกังวลปวดศีรษะ

3. Ludis เป็นความรักที่มีอัตราสูง มองความรักที่เป็นเหมือนเกมส์ที่ต้องเอาชนะ

4. Storage เป็นความรักฉันทน์เพื่อน พบได้ในหมู่เพื่อนสนิท

5. Agape เป็นความรักที่มีแต่ความอดทนให้อภัยและการให้

6. Prama เป็นความรักที่มีเหตุผล ซึ่งเกิดขึ้นหลังจากที่มีการไตร่ตรองแล้ว

นอกจากการแบ่งความรักเป็นแบบต่างๆของ Lee แล้วในทัศนะของสมเกียรติ ศรีลัมภ์ (อ้างใน มุสตี ตั้งจิตนุกูล, 2544 หน้า 12) กล่าวว่าไว้ว่า ความรักคือความรู้สึกของจิตใจที่เต็มเปี่ยมไปด้วยเมตตา อยากให้ผู้อื่นมีความสุข โดยแบ่งออกเป็น 5 ระดับคือ

1. ความรักของหนุ่มสาว
2. ความรักของพ่อแม่ที่มีต่อลูก

3. ความรักของรัฐบุรุษ

4. ความรักของศาสดาหรือผู้นำศาสนาต่างๆด้านเทวนิยม หรือนักวิทยาศาสตร์ นักคิด ทฤษฎีการเมือง

5. ความรักของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

นักจิตวิทยา Erich Fromm ยังได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับส่วนประกอบของความรัก ว่าต้องประกอบด้วยสิ่งต่างๆเหล่านี้ คือ

1. Care คือความระมัดระวังต่อความรู้สึกของอีกฝ่ายหนึ่ง ต้องมีความเอื้ออาทรต่อกัน ห่วงใยซึ่งกันและกัน
2. Reponse คือต้องมีการสนองตอบอีกฝ่ายหนึ่ง
3. Respect คือต้องให้เกียรติและเคารพในความเป็นคนของอีกฝ่ายหนึ่ง
4. Understanding หรือ Knowledge คือมีความเข้าใจอีกฝ่ายหนึ่ง หรือมีความรู้เกี่ยวกับอีกฝ่ายหนึ่ง

ในส่วนของความรักนั้นแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ B-Love และ D-Love โดย B-Love หมายถึง Love for the Being of Another Person, Unneeding Love, Unselfish Love หรือเป็นความรักที่เห็นแก่ผู้ที่ตนเองรัก ไม่หวังสิ่งตอบแทน เป็นรักที่ไม่เห็นแก่ตัว ความรักแบบ D-Love มีความหมายได้ว่า Deficiency Love, Love Need, Selfish Love เป็นรักที่เกิดจากความต้องการความรักตอบ เป็นรักที่เห็นแก่ตัว ความรักในแบบหลังคงเป็นความรักธรรมดาทั่วไปของมนุษย์ที่รักแล้วต้องการการสนองตอบของอีกฝ่าย และมักมีสิ่งที่เราเรียกว่าอารมณ์เข้ามาเกี่ยวข้อง

ตัวอย่างงานวิจัยของฟุสตี ตั้งจิตนุกุล ได้กล่าวถึงงานวิจัยของฟิงพิศ จักรปิงลัมพ์ ไว้ว่า อารมณ์กับความรักของวัยรุ่นเป็นความรู้สึกแห่งความพอใจ สุขใจ อารมณ์รักนี้จะเกิดขึ้นเมื่อมีสิ่งเร้าทำให้เกิดความรู้สึก แต่อารมณ์มีความแตกต่างจากความรัก เพราะความรักเป็นภาวะที่รุนแรงกว่า และมักเป็นความรักระหว่างเพศตรงข้ามที่มีเรื่องเพศเข้ามาเกี่ยวข้อง ส่วนอารมณ์รักนั้นเป็นความสัมพันธ์ที่ไม่มีเรื่องเพศเข้ามาเกี่ยวข้อง อารมณ์รักเกิดจากการเรียนรู้ไม่ใช่สิ่งติดตัวมาแต่กำเนิด สำหรับวัยรุ่นแล้วรักในวัยรุ่นจะรุนแรงกว่าวัยเด็ก ทั้งนี้เพราะวัยเด็กจะรักบุคคลในครอบครัว แต่สำหรับวัยรุ่นจะพัฒนาความรักกับเพศตรงข้ามที่ไม่เกี่ยวกับบุคคลในครอบครัว โดยเฉพาะเพื่อนที่มีรสนิยมตรงกัน การแสดงออกถึงความรักของวัยรุ่นนั้นต้องการเพียงอยกอยู่ใกล้ชิดกับบุคคลที่ตนรัก มีความสุขที่ได้เห็นหน้าคนรัก

อารมณ์รักวัยรุ่นจะมีอยู่ 3 ลักษณะคือ ความรักตนเอง ความรักเพื่อนหมู่คณะ และความรักผู้ที่ตนเทิดทูนบูชา การเกิดความรักวัยรุ่นไม่ว่าจะเป็นความรักลักษณะใดก็ตาม ล้วนแต่มีอิทธิพลต่อการแสดงออกของพฤติกรรม ซึ่งความรักของวัยรุ่นในยุคนี้อาจพัฒนามาสู่พฤติกรรมและ

การแสดงออกที่ประจักษ์ต่อสังคมในหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นการจับมือกันในที่สาธารณะ การกอด จูบ หรือการพัฒนาความสัมพันธ์ที่เริ่มต้น

จากความรักสู่ความสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน จะเห็น ได้จากการนำเสนอของสื่อเกี่ยวกับปัญหาของการอยู่ก่อนแต่งงานของนักเรียน นักศึกษาที่เพิ่มจำนวนมากขึ้น ในสังคม จนเกิดเป็นปัญหาสังคมในด้านอื่นตาม และส่วนหนึ่งของปัญหาที่กล่าวถึงกัน คือ การขายบริการทางเพศ ซึ่งปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าสู่การขายบริการทางเพศ สืบเนื่องจากประสบการณ์ทางเพศที่ผ่านมา รวมทั้งปัจจัยทางด้านกายจิตใจของบุคคลเกี่ยวกับความเชื่อเรื่องของการเห็นคุณค่าในตนเองลดลง รวมถึงความรู้สึกในการประชดชีวิตแสดงออกถึงความสำคัญและยังเป็นที่ต้องการทางเพศแม้ว่าจะผิดหวังในความรักและชีวิตคู่รักระหว่างศึกษามาก่อน

1.3 ทฤษฎีและการปฏิบัติของความสัมพันธ์แบบคู่รัก (Theory and Practice of the Pure Relation¹)

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เชื่อมโยงอย่างมีความหมายเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ไม่ว่าจะเป็นตัวของสาวโซลด์ไลน์กับคนรัก หรือเครือข่ายทางสังคมการค้าบริการทางเพศ ล้วนแล้วแต่ประกอบด้วยความสัมพันธ์ในรูปแบบต่างๆ ที่จะนำมาซึ่งระบบความสัมพันธ์ และการจัดวางตัวตนที่ไปที่ไปของเหตุผลในรูปแบบการกระทำต่างๆ ซึ่งทฤษฎีในเรื่องความสัมพันธ์แบบคู่รัก (Theory and practice of the pure relation) ของ Giddens จะเป็นแนวทางในการศึกษาอธิบายรูปแบบความสัมพันธ์บนพื้นฐานความสัมพันธ์แบบบริสุทธิ์ของคู่รัก

นอกจากงานเขียนในเรื่องร่างกายและตัวตน ในยุคสมัยใหม่แล้ว Anthony Giddens ยังได้แสดงแนวคิดเกี่ยวกับ Theory and Practice of the Pure Relation โดยกล่าวถึงความสัมพันธ์แบบ Pure Relation ว่าเป็นความสัมพันธ์บริสุทธิ์ที่เป็นแนวคิดในเรื่องของคู่รักซึ่งได้ให้ความหมายต่อความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างกัน ทั้งนี้ความสัมพันธ์แบบบริสุทธิ์ หรือ Pure Relation ไม่ได้ตีความหมายให้คุณค่าในเชิงความสัมพันธ์ที่ปราศจากความสัมพันธ์ทางเพศ แต่ภายใต้ความสัมพันธ์แบบบริสุทธิ์นี้มีเรื่องของความสัมพันธ์ทางเพศระหว่างหนุ่มสาวเกิดขึ้นด้วย อีกทั้งยังไม่ได้ถูกจำกัดความของความสัมพันธ์บริสุทธิ์นี้ว่าเป็นความสัมพันธ์ของคนในครอบครัวระหว่างพ่อแม่ หรือเครือญาติ แต่ความสัมพันธ์แบบบริสุทธิ์ในแนวคิดของ Giddens หมายถึงความสัมพันธ์ของคู่รักที่อยู่บนพื้นฐานรูปแบบความสัมพันธ์ที่ถูกจัดวางในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างกัน ตัวตน และสาเหตุความเป็นมาของพฤติกรรมของความสัมพันธ์ระหว่างคู่รักที่เกิดขึ้นนั่นเอง

¹ ความสัมพันธ์ของคนรักกัน โดยพื้นฐานทฤษฎีเชื่อว่าเป็นความสัมพันธ์แบบบริสุทธิ์ โดย ณ ที่นี้ไม่ได้หมายถึงความสัมพันธ์ที่ปราศจากเรื่องความสัมพันธ์ทางเพศ

การศึกษาของ Hite (อ้างใน Giddens, 1994) เกี่ยวกับความรักและผู้หญิงชี้ให้เห็นตัวอย่างของการสะท้อนความรู้สึกของผู้หญิงอเมริกันคนหนึ่งที่ไม่ได้อยู่ด้วยกันกับผู้ชายคนที่เธอรัก อธิบายถึงความสัมพันธ์ในชั้นแรกเริ่ม ว่าความรักเป็นจุดศูนย์กลาง โดยมีปัจจัยต่างๆอยู่รายรอบ ซึ่งหนึ่งในปัจจัยนั้นคือเรื่องของความสัมพันธ์ทางกาย ถือว่าเป็นปัจจัยธรรมชาติ ถึงแม้จะไม่มีความเห็นของผู้ชายคนรักต่อเรื่องนี้ ก็สามารถสรุปให้เห็นว่าความสัมพันธ์ระหว่างเพศเป็นสิ่งแรกเริ่มที่มีความเกี่ยวข้อง กับองค์ประกอบที่เป็นแก่นของความสัมพันธ์โดยมีลักษณะเฉพาะของแต่ละฝ่ายที่รับรู้ได้ทั้งจากความใกล้ชิดและอารมณ์ความรู้สึก เป็นแรงผลักดันให้เราอยากมีความสัมพันธ์กับเขา ไม่ว่าจะเป็นการรักในเพศเดียวกัน หรือ ระหว่างเพื่อนสนิท

เมื่อกล่าวถึงทัศนคติในทฤษฎีความสัมพันธ์แบบคู่รักของ Giddens ต่อไปนี้คือส่วนประกอบของความสัมพันธ์แบบคู่รัก ดังกล่าว

1.3.1 ความสัมพันธ์แบบคู่รักไม่ได้ยึดติดกับเงื่อนไขภายนอกของชีวิตทางด้านสังคมและเศรษฐกิจ อาจเรียกได้ว่าเป็นความสัมพันธ์ที่ลอยไปอย่างอิสระ ไม่ยึดติด หรือคำนึงถึงเงื่อนไขภายนอกดังกล่าว การแต่งงานถือเป็นสัญญาที่บ่อยครั้งเริ่มโดยพ่อแม่ หรือญาติพี่น้อง มากกว่าเริ่มจากตัวคู่รักเอง สัญญาการแต่งงานนี้ได้รับอิทธิพลอย่างมากโดยการพิจารณาถึงด้านเศรษฐกิจ แม้แต่ในยุคสมัยใหม่นี้ กรอบของการใช้ชีวิตแต่งงานก็ยังยึดติดกับการแบ่งแยกของแรงงาน โดยมีสามีเป็นผู้หาเลี้ยงครอบครัว ภรรยาเลี้ยงลูก

กล่าวได้ว่าการเพิ่มขึ้นของความรักจะนำไปสู่การแต่งงาน และการแต่งงานเป็นมากกว่าความสัมพันธ์ที่เริ่มต้นและคงอยู่ยาวนานเท่านั้น เป็นเสมือนข้อผูกมัดที่ยาวนานที่สุดของความสัมพันธ์ ในขณะที่ความสัมพันธ์แบบเพื่อนในยุคสมัยใหม่จะเปิดเผย ถึงลักษณะพิเศษเฉพาะของแต่ละคนอย่างชัดเจน เพื่อนจึงถูกจำกัดความเป็นคนที่เรารู้สึกสัมพันธ์ด้วย และความสัมพันธ์นั้นไม่ได้มาจากการจัดหาให้ของใคร หากแต่เราคำนึงถึงรางวัลที่จะได้รับจากความสัมพันธ์นั้นมากกว่า

1.3.2 ความสัมพันธ์แบบคู่รักแสวงหาแค่ความรักจะให้อะไรแก่คู่รัก

ประเด็นนี้เป็นเรื่องธรรมชาติที่มาพร้อมกับประเด็นในข้อแรกที่ได้กล่าวไป ไม่ต้องสงสัยเลยว่าความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในช่วงระยะเวลาที่มีความสัมพันธ์ มักถูกทดสอบ หรือเรียนรู้กัน โดยมีความตึงเครียด มีความคาดหวังถึงรางวัลที่จะได้รับ แต่ในความสัมพันธ์ที่เกิดจากการเห็นแก่ประโยชน์ตัวเอง ทุกสิ่งจะรวนไปหมด ผิดไปหมด และขำเข่าลง แต่มันก็ยากที่จะดำเนินความสัมพันธ์ไปโดยไม่เห็นแก่ประโยชน์ใคร่ที่เราจะถูกครอบงำจากกฎเกณฑ์ความสัมพันธ์ในสังคม ความรักจึงเป็นสิ่งที่คลุมเครือ เข้าใจยาก ความรักเหมือนแรงผลักดันอย่างหนึ่งที่สร้างเงื่อนไข

ขึ้นมาจัดการกับความสัมพันธ์ทางเพศ ยิ่งกว่านี้มีหลักฐานมากมายที่ผู้ชายพยายามหาความสัมพันธ์ใกล้ชิดเหมือนที่ผู้หญิงก็ทำเหมือนกัน ความคิดที่ว่าไม่เคยพอใจในความสัมพันธ์ที่เป็นอยู่ เป็นสิ่งสะท้อนให้เห็นถึงความยากลำบากในการปรับประคับประคองความสัมพันธ์ที่ต้องการความสมดุลระหว่างคนสองคน ระหว่างการเป็นผู้ให้และผู้รับจากการผูกมัดด้วยความสัมพันธ์

1.3.3 ความสัมพันธ์แบบคู่รักเกิดขึ้นเหมือนแพ้น้ำที่เปิดเผย และเกิดบนพื้นฐานที่มีความต่อเนื่อง

ความสัมพันธ์แบบคู่รักมักจะมีการตั้งคำถามเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างคนรักว่า ความสัมพันธ์ของคนทั้งสองยังคงดำเนินไปอย่างดีหรือไม่ ซึ่งนำไปสู่ความคิดที่เป็นจุดสำคัญแสดงให้เห็นว่าความสัมพันธ์มีความตรงเครียด หรือกำลังมีปัญหา โดยมีลักษณะที่ปรากฏออกมาอย่างเปิดเผย และจะเกิดต่อเนื่องไปเช่นนี้จนกว่าจะได้รับการรางวัลจากความสัมพันธ์ หรือเรียกอีกอย่างว่าเป็นการตรวจสอบตัวเองด้วยคำถาม ฉันเป็นอย่างไร ซึ่งในการตรวจสอบตัวเองนี้ จะนำไปสู่การเปลี่ยนตัวเองเพื่อรับรางวัล หรือในทางกลับกัน แทนที่จะเปลี่ยนเพื่อได้รางวัลจากความสัมพันธ์ อาจได้ความเจ็บปวดแทนก็ได้

1.3.4 คำมั่นสัญญาเป็นบทบาทหลักของความสัมพันธ์แบบคู่รัก

คำมั่นสัญญาปรากฏอยู่ทั่วไปในรูปแบบของกิจกรรมทางสังคมของมนุษย์ และอาจพบในวัฒนธรรมและค่านิยมด้วย ยกตัวอย่างเช่น คนเคร่งศาสนาที่ยึดมั่นในหลักคำสอนอย่างฝังหัวว่าให้เห็นค่าและทำตามคำมั่นสัญญา ความรักเป็นรูปแบบหนึ่งของคำมั่นสัญญา แต่คำมั่นสัญญาเป็นสิ่งที่กว้างว่านั่นระหว่างคนสองคน ใครจะเป็นคนให้สัญญา เขา หรือ เธอ ใครกันจะเกิดความเครียดจากคำมั่นสัญญาในความสัมพันธ์นี้ คำมั่นสัญญาถูกยอมรับโดยคนทั้งสองที่ซื้อเวลาโดยการสนับสนุนทางด้านอารมณ์เพื่อการันตีว่าความสัมพันธ์จะไปจบสิ้นลง คำมั่นสัญญาเป็นของเขตที่สร้างขึ้นมาจากพลังความรักที่สองคนเห็นสอดคล้องกัน ความสัมพันธ์แบบคู่รัก

(Pure Relation) ไม่สามารถมีอยู่ได้โดยปราศจากองค์ประกอบของการพึ่งพาอาศัยกัน

ดังนั้นคำมั่นสัญญาอยากที่จะสร้างให้เห็นอย่างชัดเจนได้ เพราะเป็นการเชื่อว่าจะเป็นจริง จากความสัมพันธ์ของคนรักทั้งสอง คนที่ถูกให้สัญญาต้องยอมรับต่อความเสี่ยงของความไม่แน่นอนในคำมั่นสัญญา

1.3.5 ความสัมพันธ์แบบคู่รักเน้นไปที่ความสัมพันธ์อันลึกซึ้งกัน ซึ่งเป็นเงื่อนไขหลักของความมั่นคงในระยะยาวของคู่รัก

ความความหวังในความสัมพันธ์ใกล้ชิด บางทีจะนำไปสู่การเชื่อมโยงกันอย่างใกล้ชิดระหว่างตัวคนที่สะท้อนออกมาด้วยความสัมพันธ์แบบคู่รัก ความสัมพันธ์ใกล้ชิดเป็นหัวใจของ

รูปแบบของความเป็นเพื่อนสมัยใหม่ และสามารถก่อให้เกิดความสัมพันธ์ทางเพศได้อย่างง่ายดาย คู่รักที่อยู่กินแต่ปราศจากเรื่องเพศอาจเกิดปัญญาเตียงหัก เป็นอันต้องเลิกรา รวมถึงเรื่อง ความไม่พอใจในเรื่องเพศของคู่รักด้วย

1.3.6 ความสัมพันธ์แบบคู่รักขึ้นอยู่กับความไว้นือเชื่อใจกันระหว่างคู่รักและนำไปสู่การมีความสัมพันธ์ที่ลึกซึ้ง

ความเชื่อใจไม่ได้หมายถึงการต้องให้แต่อย่างเดียว ความเชื่อใจคือการเปิดใจ เปิดตัวเอง ให้ฝ่ายตรงข้ามเห็น สิ่งที่สร้างความเชื่อใจในความสัมพันธ์แบบคู่รักคือแต่ละคนควรรู้จัก บุคลิกลักษณะของฝ่ายตรงข้าม สามารถเชื่อและไว้วางใจในการตอบสนองของอีกฝ่าย นี่คือเหตุผลหนึ่ง ที่ทำไมความเป็นจริงถึงเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการรับรู้ความเป็นจริงของตัวเอง ความเชื่อใจ จะถูกสร้างขึ้นในความสัมพันธ์ได้อย่างไร ให้ใช้เวลาฟังกันและกันทุกวัน การพูดจากันและฟังกัน นั้น ควรตั้งอยู่ตรงกลางของความสนิทสนมคุ้นเคย ไม่ใช่เรื่องหรือเหตุการณ์นำเบื้อในแต่ละวัน แต่บางทีที่มีเรื่องที่สำคัญที่ต้องประสบ ก็ต้องมาอภิปรายกันอย่างจริงจัง เป็นประเด็นๆไป จนกว่า ประเด็นนั้นนั้นจะหาทางออกได้ อย่าจับหลายประเด็นมาถกเถียงกัน การโต้เถียงเก่า ๆ ที่เป็นปัญหา เรื้อรัง ยังแก้ไขไม่ได้มักจะทำลายความไว้นือเชื่อใจได้มากกว่าปัญหาใหม่ที่ประสบ ข้อเสนออื่น ๆ คือการสร้างบรรยากาศการพูดคุยกันให้ดีขึ้น หากิจกรรมผ่อนคลายที่น่านรื่นรมย์ให้หลากหลาย และเรียนรู้ที่จะแสดงความ โกรธ ไปในทางที่สร้างสรรค์มากกว่าการแสดงออกมาโดยใช้ ความรุนแรง

1.3.7 ในความสัมพันธ์แบบคู่รักคนสองคนไม่ได้ยอมรับซึ่งกันและกันอย่างง่าย ๆ แต่จะ เป็นการหาอัตลักษณ์ของกันและกัน

อัตลักษณ์เป็นกระบวนการที่เชื่อมโยงกับการสำรวจตัวเองและการพัฒนาความสัมพันธ์ ใกล้ชิดสนิทสนมกับผู้อื่น เป็นส่วนในการสร้างเรื่องราว หรือประสบการณ์ร่วมกันของปัจเจก โดยปัจเจกที่มีความสัมพันธ์กัน ต้องผ่านเวลาร่วมกันพอสมควรเพื่อหาอัตลักษณ์ของกันและกัน เพื่อนำไปสู่การยอมรับกัน

ความสัมพันธ์แบบคู่รักปรากฏอยู่ในขอบเขตเรื่องเซ็กซ์ การแต่งงาน และมิตรภาพ ระดับ ความสนิทสนมใกล้ชิดเปลี่ยนไปตามรูปแบบที่แตกต่างในตำแหน่งสังคมที่เราอยู่ แต่ความสัมพันธ์ ระหว่างพ่อแม่กับลูกอยู่ในกรณีพิเศษ เพราะกระบวนการของสังคมและรากฐานของความเป็น มนุษย์ ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่กับลูกถูกสร้างขึ้นและผูกพันตั้งแต่เป็นทารก มีความเชื่อมโยง กันทางจิตวิทยา เด็กสามารถพัฒนาความสามารถเลียนแบบสิ่งผูกมัดต่างๆจากพ่อแม่ต่อไปจนเป็นผู้ใหญ่ ยิ่งเด็กโตขึ้นก็มีความเป็นผู้ใหญ่มากขึ้นเท่าไร องค์ประกอบของความสัมพันธ์บริสุทธิ์ก็จะ แสดงบทบาทของมันออกมายิ่งขึ้น คนที่จากบ้านไป ไกลจากพ่อแม่ก็ยังมีความสัมพันธ์กับพ่อแม่

ตลอดเวลา เป็นองค์ประกอบที่เป็นการบังคับของธรรมชาติ แต่สำหรับคนที่ เป็นพ่อแม่เลี้ยงของเด็ก ที่โตขึ้น ความสัมพันธ์เกี่ยวข้องจะสร้างขึ้นมาจากการเริ่มต้นยอมรับลักษณะนิสัย หรือ ลักษณะเฉพาะของบุคคลนั้น

ผู้วิจัยมองว่า การวิเคราะห์ของ Giddens เกี่ยวกับทฤษฎีความสัมพันธ์บริบทของคู่รักจะทำให้สามารถวิเคราะห์การให้ความหมายต่อความสัมพันธ์ของชายหญิงในแง่ของคู่รัก และคู่ถอนจากการซื้อบริการทางเพศระหว่างลูกค้ากับสาวไซค์ไลน์

1.4 ความผิดหวังกับกลไกในการป้องกันตนเอง

แนวคิดเรื่องความรักแฝงไปด้วยประเด็นของการไม่สมหวังในความรัก ซึ่งมนุษย์หรือนักศึกษาที่ได้กล่าวถึงในการศึกษาครั้งนี้ ย่อมแสวงหาทางออก ซึ่งความรู้สึทางด้านจิตใจของมนุษย์มีความแตกต่างกัน ส่งผลต่อการตัดสินใจในปัญหาต่างกัน แต่ในที่นี้ขอยกกรณีที่ทำให้เกิดความรู้สึกของการประชดชีวิตจากความผิดหวัง และเพื่อให้เกิดความชัดเจนดังกล่าวจึงนำแนวคิดทางจิตวิทยาในเรื่องของป้องกันตนเองจากความรู้สึกผิดหวังมาใช้ในการอธิบายงานศึกษาชิ้นนี้ ความผิดหวังในการนำมาอธิบายมีส่วนสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับความสำนึกในการเห็นคุณค่าแห่งตน ทั้งนี้ เพราะเป็นความรู้สึกและทัศนคติที่บุคคลมีต่อตนเองทั้งทางด้านดีและไม่ดี โดยใช้การประเมินความรู้สึกที่เกิดขึ้นของตนเองในด้านความสำคัญ การยอมรับ ความเชื่อมั่น ความสามารถ ความสำเร็จในการทำงาน ความล้มเหลว เมื่อเกิดความผิดหวัง หรือความล้มเหลวเกิดขึ้นบุคคลเรียนรู้วิธีการในการปกป้องป้องกันความรู้สึกตนเองอยู่ด้วยกันหลายทาง ในด้านจิตวิเคราะห์ Freud นำเสนอเกี่ยวกับกลไกในการป้องกันตนเองของมนุษย์ไว้ดังนี้

1. การเก็บกด (Repression) หมายถึง การเก็บกดความรู้สึกไม่สบายใจ หรือความรู้สึก ผิดหวัง ความคับข้องใจไว้ในจิต ได้สำนึก จนกระทั่งลืม กลไกป้องกันตัวประเภทนี้มีอันตราย เพราะถ้าเก็บกดความรู้สึกไว้มากจะมีความวิตกกังวลใจมากและอาจทำให้เป็นโรคประสาทได้

2. การป้ายความผิดให้แก่ผู้อื่น (Projection) หมายถึง การลดความวิตกกังวล โดยการป้ายความผิดให้แก่ผู้อื่น

3. การหาเหตุผลเข้าข้างตนเอง (Rationalization) หมายถึง การปรับตัวโดยการหาเหตุผลเข้าข้างตนเอง โดยให้คำ อธิบายที่เป็นที่ยอมรับสำหรับคนอื่น ตัวอย่างเช่น พ่อแม่ที่ตีลูกมักจะบอ กว่า การตีเพื่อเด็ก เพราะเด็กต้องการการทำโทษ เป็นบางครั้งจะได้เป็นคนดี พ่อแม่จะไม่ยอมรับว่าตี เพราะโกรธลูก

4. การถดถอย (Regression) หมายถึงการหนีกลับไปอยู่สภาพอดีตที่เคยทำให้ตนมี ความสุข

5. การแสดงปฏิกิริยาตรงข้ามกับความปรารถนาที่แท้จริง (Reaction Formation) หมายถึง

กลไกป้องกันตน โดยการ ทุ่มเทในการแสดงพฤติกรรมตรงข้ามกับความรู้สึกของตนเอง ที่ตนเอง คิดว่าเป็นสิ่งที่สังคมอาจจะไม่ยอมรับ

6. การสร้างวิมานในอากาศ หรือการฝันกลางวัน (Fantasy หรือ Day Dreaing) กลไก ป้องกันตัวประเภทนี้เป็นการ สร้างจินตนาการหรือมโนภาพเกี่ยวกับสิ่งที่ตนมีความต้องการ แต่ เป็นไปไม่ได้ ฉะนั้นจึงคิดฝัน หรือสร้างวิมานใน อากาศขึ้นเพื่อสนองความต้องการชั่วขณะหนึ่ง

7. การแยกตัว (Isolation) หมายถึงการแยกตัวให้พ้นจากสถานการณ์ที่น่าความคับข้องใจ มาให้ โดยการแยกตนเองออกไป อยู่ตามลำพัง

8. การหาสิ่งมาแทนที่ (Displacement) เป็นการระบายอารมณ์โกรธ หรือคับข้องใจต่อคน หรือสิ่งของที่ไม่ได้เป็นต้น เหตุของความคับข้องใจ เป็นคนว่า บุคคลที่ถูกนายข่มขู่หรือทำให้ คับข้องใจ เมื่อกลับมาบ้านอาจจะใช้ภริยา หรือลูก ๆ เป็นแพะรับบาป

9. การเลียนแบบ (Identification) หมายถึงการปรับตัวโดยการเลียนแบบบุคคลที่ตนนิยม ยกย่อง การเลียนแบบนอกจากจะเปลี่ยนพฤติกรรมให้เหมือนบุคคลที่ตนเลียนแบบ แม้ยังจะยึดถือ ค่านิยมและมีความรู้สึกร่วมกับผู้ที่เราเลียน แบบในความสำเร็จ หรือล้มเหลวของบุคคลนั้น การเลียนแบบ ไม่จำเป็นจะต้องเลียนแบบจากบุคคลจริง ๆ แต่อาจจะ เลียนแบบจากตัวเอกในละคร โทรทัศน์ ภาพยนตร์ โดยมีความรู้สึกร่วมกับผู้แสดง เมื่อประสบความทุกข์ ความโศก เศร้าเสียใจ หรือเมื่อมีความสุขก็พลอยเป็นสุขไปด้วย

(http://edt.kmutt.ac.th/E-learning/project_phycology/unit7.htm#perso11, 10 ตุลาคม 2549)

กลไกในการป้องกันตัวเป็นวิธีการที่บุคคลใช้ในการปรับตัว เมื่อประสบปัญหา ความคับข้องใจการใช้กลไกการป้องกัน ตัวจะช่วยยืดเวลาในการแก้ปัญหา เพราะจะช่วยให้อ่อน คลายความเครียด ความไม่สบายใจ ทำให้คิดหาเหตุผลหรือ แก้ไขปัญหาได้ นอกจากนี้ในทฤษฎี จิตวิเคราะห์ (Psycho Analytic Theory of Depression) ยังได้กล่าวถึงภาวะเมื่อบุคคลเกิด

ความผิดหวังจะแสดงอารมณ์ก้าวร้าวระหว่างความเศร้าโศกเสียใจกับความ โกรธ และเชื่อว่าอาการ เศร้าโศกและความ โกรธเป็นปฏิกิริยาโต้ตอบที่เกิดจากการผิดหวัง สูญเสียที่มักเกี่ยวกับบุคคล อันเป็นที่รักและที่พึง โดยการปลดพรากจากกันหรือทอดทิ้งกัน ไป (เอ็ดมอนด์ เนตรแจม, 2541) จากความผิดหวังนี้เองส่งผลต่อบุคคลทำให้เกิดทั้งความรู้สึกไม่ดี อาจมุ่งเข้าหาตนเอง หรือมุ่งสู่ การทำร้ายผู้อื่นได้

ความรู้สึกผิดหวังนี้เองทำให้บุคคลมีวิธีการในการจัดการความรู้สึกดังกล่าวแตกต่างกัน กรณีศึกษานี้ มุ่งเข้าสู่ตนเองในเชิงการสร้างคุณค่าในทางลบและละเมียดกฎเกณฑ์ทางสังคม โดยเข้าสู่การขายบริการทางเพศ เพื่อให้เกิดความเข้าใจในงานศึกษาจึงได้หยิบยกแนวคิดเรื่องของการขายบริการทางเพศมาประกอบการศึกษาในครั้งนี้ด้วย

2. แนวคิดเรื่องการขายบริการทางเพศ

เมื่อกล่าวถึงเรื่องเพศและการขายบริการทางเพศในสังคมไทย เป็นเรื่องที่ถูกหยาบคายและกล่าวถึงกันอย่างมีความหมายที่สุดเรื่องหนึ่งในช่วงหลายปีที่ผ่านมา แต่การกล่าวถึงเรื่องการขายบริการทางเพศนั้น กลับเป็นการสื่อสารภายใต้มิติของความรู้ความเข้าใจที่จำกัดอย่างยิ่ง เรื่องการขายบริการทางเพศในสังคมไทยจึงดูเหมือนจะมีการรับรู้ผ่านวาทกรรมของผู้คนในสังคมที่มีต่อบุคคลที่เข้าสู่การขายบริการทางเพศในเชิงวิชาชีพ ในขณะที่วาทกรรมเชิงอาชีพของการขายบริการทางเพศ ซึ่งได้รับความไม่เป็นธรรมมักจากผู้คนในสังคมไทย ซึ่งมักจะเป็นกล่าวถึงรูปแบบเรื่องเพศได้ถูกทำให้กลายเป็นสินค้าไปแล้ว

2.1 ความหมายของการขายบริการทางเพศ

ความหมายของการขายบริการทางเพศหรือการค้าประเวณีนั้น หมายถึง การขายบริการทางเพศ ไม่ว่าจะเป็นการร่วมเพศหรือการสำเร็จความใคร่ให้กับผู้มาใช้บริการ เพื่อแลกกับเงิน ผู้ที่ขายบริการทางเพศจึงถูกเรียกว่า โสเภณี หรืออาจมีชื่อเรียกแตกต่างกันไป ชื่อเรียกสำหรับผู้ขายบริการเพศหญิงมีตั้งแต่ กระหรี ไก่ อีตัว คุณตัว สาวเอสคอร์ต นางทางโทรศัพท์ หมอนวด หรือสาวไซค์ไลน์ และสำหรับผู้ชาย มีเรียกกันว่า Taxiboy หรือ จิโกโล ถ้าเป็นชายที่ขายตัวให้กับชาวต่างชาติตามชายหาด จะเรียกว่า Beach Boy การขายประเวณีจึงหมายถึงการขายบริการทางเพศทั้งชายและหญิง และรวมถึงการขายบริการแก่เพศเดียวกัน ในวัฒนธรรมส่วนมาก การขายบริการทางเพศถือว่าเป็นบาป และผู้ที่ขายบริการจะถูกดูหมิ่นบุคคลที่จัดการควบคุมและติดต่อประสานงานถ้าเป็นผู้ชายเรียกว่า แมงดา และถ้าเป็นผู้หญิงเรียก มาม่าซัง หรือ แม่เฒ่า (<http://th.wikipedia.org>, 23 กันยายน 2549)

จากเอกสารทางวิชาการของสถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล เกี่ยวกับสภาพข้อเท็จจริงแห่งปัญหาโสเภณีและเอดส์ กล่าวถึงการขายบริการทางเพศหรือการค้าประเวณีว่าเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย ผู้หญิงขายบริการทางเพศจึงเป็นผู้ผิดกฎหมาย สามารถถูกจับกุมได้ตลอดเวลา แต่ในขณะที่เดียวกันกฎหมายอนุญาตให้ธุรกิจบริการที่ผู้หญิงเหล่านี้สังกัดอยู่สามารถดำเนินการได้อย่างถูกต้อง จึงเท่ากับว่ากฎหมายเปิดช่องทางให้เจ้าของสถานบริการ เป็นผู้ควบคุมหญิงทำงานในสถานบริการของตนได้อย่างเต็มที่ ความหมายของการขายบริการทางเพศจึงไม่ถูกจำกัดอยู่เพียงหญิงผู้เป็นคู่ค้าเท่านั้น การหมายรวมถึงสถานประกอบการและผู้ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการค้าทางเพศจึงเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยสร้างความหมายของการขายบริการทางเพศที่สมบูรณ์ขึ้น

2.2 พัฒนาการของการขายบริการทางเพศในสังคมไทย

เพศที่ถูกทำให้กลายเป็นสินค้านั้น หากมองย้อนกลับไปในอดีตของโลกจะเห็นได้ว่าการขายบริการทางเพศ หรือการขายประเวณีที่กล่าวถึงกันมักจะถูกรู้จักว่าเป็นอาชีพหนึ่งที่เก่าแก่ที่สุดในโลก โดยมีความเชื่อว่าการขายประเวณีเกิดขึ้นหลังจากระบบการแลกเปลี่ยนสินค้าหรือเงินกำเนิดขึ้น ที่มาหนึ่งของการกำเนิดโสเภณีเชื่อว่าเกิดจากเหตุผลทางความเชื่อของชาวซูเมเรียนและชาวบาบิโลน โดยให้ผู้หญิงมีเพศสัมพันธ์กับคนอื่นนอกจากคู่สมรส เพื่อเหตุผลทางศาสนา รวมถึงไปถึงการมีเพศสัมพันธ์กับชาวต่างแดน แสดงถึงการมีจิตใจโอบอ้อมต้อนรับผู้มาเยือน แสดงถึงคุณค่าของการเป็นเจ้าของ (http://th.wikipedia.org, 23 กันยายน 2549)

ในสังคมไทยก็มีพัฒนาการในเรื่องของการขายบริการทางเพศเช่นกันในอดีตการขายบริการทางเพศในประเทศไทยถือกำเนิดขึ้นมาในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 16-17 โดยไม่ได้ถูกนำเข้ามาจากชาติตะวันตก สถานะของโสเภณีในประวัติศาสตร์ไทยดูไม่แตกต่างจากสถานภาพความเป็นทาสมากนัก แม้ว่าความเป็นเมืองจะให้เสรีภาพแตกต่างไปจากการควบคุมทางวัฒนธรรมแบบชนบทก็ตาม แต่ความเป็นเมืองที่บ่งบอกถึงความมีเสรีภาพมากกว่าความเป็นชุมชน ก็ไม่ได้ให้เสรีภาพแก่หญิงขายบริการแต่อย่างใด การขายบริการทางเพศในไทยเริ่มเป็นที่แพร่หลายกับชาวตะวันตก ในช่วงที่มีการติดต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศกับชาวตะวันตก มีหลักฐานเป็นศัพท์ในสมัย สมเด็จพระนารายณ์มหาราช เรียกว่า รับจ้างทำชำเราแก่บุรุษ ต่อมาในสมัย รัตนโกสินทร์ ในประมวลกฎหมายตรา 3 ดวง บทพระไอยการลักษณะผัวเมีย มีการบัญญัติผู้ขายประเวณีว่า หญิงนครโสเภณี และสมัยสมัย พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว มีสถานประกอบการเรียกว่า โรงหญิงนครโสเภณี โดยทั่วไปมีโคมสี่เหลี่ยมตั้งข้างหน้า จึงเรียกกันว่า สำนักโคมเขียว ทั้งนี้ก่อนปี พ.ศ. 2499 การขายประเวณีไม่ถือว่า ผิดกฎหมาย แต่เริ่ม พระราชบัญญัติปรามการขายประเวณี พ.ศ. 2503 กำหนดว่าการขายประเวณีเป็นความผิดอย่างชัดเจน แต่ในสังคมยุคใหม่เริ่มแพร่หลายมากขึ้นในช่วงสงครามเวียดนาม โดยในช่วงนั้นการขายประเวณีจะเป็นการลักลอบขายประเวณี และ ปัจจุบัน ธุรกิจขายประเวณี กลายเป็นธุรกิจแอบแฝง (http://th.wikipedia.org/wiki, 23 กันยายน 2549)

นับตั้งแต่ปลายรัชกาลที่ 5 เป็นต้นมา การขายตัวของเมืองและการขาย ทำให้ผู้คนหากินตามท้องถนนมากขึ้น หนึ่งในนั้นคือผู้หญิงขายบริการทางเพศ จำนวน โรงแรมและสถานที่พักสำหรับ คนเดินทางก็เพิ่มจำนวนขึ้นเรื่อยๆ ทำให้สถานที่เหล่านี้กลายเป็นส่วนหนึ่งของธุรกิจขายกามไปโดยปริยาย ในช่วงปลายของรัชกาลที่ 5 มีช่องโสเภณีขึ้นทะเบียนไว้กว่า 80 แห่งในกรุงเทพฯ พอถึงช่วงพ.ศ. 2460 เป็นต้นมา ผู้หญิงขายบริการถูกกล่าวขานว่าเป็นหญิงงามเมือง หนังสือพิมพ์สมัยนั้นถึงขั้นกล่าวว่า 1 ใน 10 ของถนนหรือตรอกซอกซอยในกรุงเทพฯ จะต้องมีส่วน

โสเภณี จำนวน โสเภณีในกรุงเทพฯในช่วงรัชกาลที่ 7 นั้นมีการประเมินกันว่าจะมีประมาณ 20,000 คน และอีกประมาณ 10,000 คนกระจายอยู่ตามส่วนต่างๆของประเทศ สำหรับในช่วงรัชกาลที่ 5 โสเภณีในต่างจังหวัดจำกัดอยู่ในย่านที่มีแรงงานจีนเท่านั้น แต่พอมาถึงสมัยรัชกาลที่ 6 ช่องโสเภณีได้แพร่ขยายออกไป (อรสม สุทธิสาคร, 2545)

จะเห็นได้ว่าพัฒนาการของการขายบริการทางเพศ หรือการขายประเวณีที่เป็นที่รู้จักกันดั้งเดิมมีมาแต่อดีตก่อนหน้าการออกพระราชบัญญัติปรามการขายประเวณี พ.ศ. 2503 การขายบริการทางเพศยังไม่ได้ถูกสั่งห้าม แต่ต่อมาหลังพระราชบัญญัตินี้ รูปแบบที่ทำงานอย่างถูกกฎหมายแปรสภาพเป็นการลักลอบการขายบริการทางเพศเข้ามาแทน ซึ่งเมื่อกล่าวถึงรูปแบบของการขายบริการทางเพศก็มีรูปแบบที่เปลี่ยนไปตามยุคสมัย แต่เดิมนั้นมีสถานประกอบการที่เรียกว่า โรงหญิงนคร โสเภณี และ สำนักโคมเขียวเป็นเหมือนสถานบริการทางเพศ เมื่อยุคสมัยเปลี่ยนไปการขายบริการทางเพศเป็นลักษณะของธุรกิจแอบแฝง ซึ่งมีรูปแบบของสถานประกอบการที่เปลี่ยนไป ลักษณะการติดต่อกันซื้อขายระหว่างผู้ใช้บริการกับผู้ขายบริการก็มีรูปแบบการติดต่อ สถานที่ที่เปลี่ยนไปด้วยเช่นกัน

2.3 รูปแบบของการขายบริการทางเพศ

ในปัจจุบันรูปแบบของการขายบริการทางเพศที่ปรากฏเป็นภาพทางสังคมที่สามารถพบเห็นได้นั้น มีทั้งการยื่นรอข้างถนน โดยการยื่นรอคอยลูกค้าบริเวณหัวริมถนน และขายบริการทางเพศต่อในบริเวณ โรงแรม หรือ โรงแรมม่านรูด ในรูปแบบของสถานที่ที่มีปรากฏด้วยเช่นกัน ช่อง และออบอบนวด ถือว่าเป็นสถานบริการทางเพศโดยตรง โดยผู้ขายบริการจะนั่งรอภายในสถานบริการและรอลูกค้าเข้ามาเลือก โดยในสถานบริการจะมีบริการจัดห้องไว้รับรอง ในอดีตต่างจังหวัด บางแห่งที่ผู้ใช้บริการ จะยื่นรวมตัวรอบกองไฟ และมีห้องบริการไว้สำหรับลูกค้าที่ต้องการเข้ามาใช้บริการ ในประเทศไทยราคาค่าการให้บริการมีตั้งแต่ 50 บาท จนถึงหลายหมื่นบาท สถานบริการ ออบอบนวดมีกระจายในกรุงเทพมหานครและจังหวัดอื่น ในกรุงเทพฯจะมีมากบริเวณถนนรัชดาภิเษก อีกสถานที่หนึ่งที่เป็นช่องทางและรูปแบบการขายบริการทางเพศ นั่นคือสถานบันเทิง คาเฟ่ ร้านคาราโอเกะ หรือร้านตัดผม บางแห่ง มีการบริการพิเศษแอบแฝงเพิ่มเติมสำหรับลูกค้า หรือแม้กระทั่งในปัจจุบันนี้ที่หอพักของผู้ขายบริการทางเพศ เป็นสถานประกอบการทางเพศด้วยเช่นกัน ในหลายประเทศการขายบริการประเภทนี้เป็นประเภทเดียวไม่ผิดกฎหมาย โดยเป็นที่นิยมใน ประเทศเยอรมนี เบลเยียม สวิสเซอร์แลนด์ และสาธารณรัฐประชาชนจีน โดยทางผู้ขายบริการจะประกาศโฆษณาตามใบปลิว หรือเว็บไซต์ต่าง ๆ เช่นเดียวกันกับการให้บริการทางเพศที่สามารถใช้การโทรเรียก โดยลูกค้าจะติดต่อกับทางนายหน้า แมงดา หรือมาว่า

ซึ่งเพื่อเรียกมาใช้บริการทางที่พักของลูกค้า หรือทางโรงแรมที่เตรียมไว้ ราคาการให้บริการจะแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับสถานที่และชนิด โดยปกติ ผู้ชายที่ให้บริการ จะได้รับได้น้อยกว่าผู้หญิงที่ให้บริการ (<http://th.wikipedia.org/wiki>, 23 กันยายน 2549)

ปัญหาการขายบริการทางเพศของนักศึกษาสาวไฮด์ไลน์ กลายเป็นในรูปแบบของการขายแบบมีเครื่องแบบเป็นสิ่งสร้างความพึงพอใจในอีกระดับของรูปแบบ Sex Object มีลักษณะของการเสนอขายในรูปแบบที่แตกต่างไปจากโสเภณี ในความหลากหลายนี้มีความต้องการซื้อ มีกลุ่มคนซื้อ กลายเป็นว่าสาวไฮด์ไลน์เป็นการยกระดับของการขายบริการทางเพศ นักศึกษาถูกแปรรูปแบบเพื่อให้การนำเสนอสินค้ามีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น อีกรูปแบบหนึ่งของการขายบริการทางเพศแอบแฝงอยู่ในสังคมปัจจุบัน

2.4 ปัจจัยสาเหตุแห่งการขายบริการทางเพศ

จากการค้าบริการทางเพศที่แอบแฝงอยู่ในปัจจุบัน สะท้อนถึงการมีอยู่ของธุรกิจที่ผิดกฎหมาย ว่ามีปัจจัยใดเป็นแรงผลักดันให้ยังคงมีการเข้าสู่การค้าทางเพศอยู่ โครงการผู้หญิงไทยในวันพรุ่งนี้ ได้กล่าวถึงปัจจัยสาเหตุแห่งการขายบริการทางเพศจากการศึกษาในพื้นที่ของจังหวัดเชียงใหม่ ว่าปัจจัยสาเหตุหลักที่นอกเหนือปัจจัยพื้นฐานที่รับรู้กันอยู่ทั่วไป ไม่ว่าจะเป็นปัจจัย ความยากจน ความฟุ้งเฟ้อ และความไม่สมบูรณ์ของครอบครัวแล้ว ยังได้กล่าวถึงที่เป็นสาเหตุที่แท้จริงจากปัจจัยภายนอกที่มีส่วนผลักดันให้เด็กในเมืองเชียงใหม่เข้าสู่อาชีพขายบริการทางเพศ คือ การพัฒนาทางเศรษฐกิจและการเปลี่ยนแปลงทางสังคม การเน้นพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ ผลักดันให้ประชาชนเห็นคุณค่าของเงินและวัตถุมากขึ้น ส่งผลต่อการเกิดค่านิยมในบริโภคที่ไร้ทิศทาง ก่อให้เกิดความฟุ้งเฟ้อ อีกทั้งสื่อที่เน้นในด้านธุรกิจเรีงมย์เป็นปัจจัยสนับสนุนให้ครอบครัวและตัวเด็กผลักดันตนเองเข้าสู่เมืองเชียงใหม่ สื่อมวลชนที่ขาดการพิจารณาไตร่ตรองในการนำเสนอสื่อ โดยเฉพาะธุรกิจบันเทิง เรีงมย์ได้กลายมาเป็นตลาดแหล่งใหญ่สำหรับสื่อทุกประเภท ส่งผลให้สื่อสารมวลชนเป็นผู้สนับสนุนให้เกิดธุรกิจบริการทางเพศเพิ่มมากขึ้น และสนับสนุนให้ประชาชนเข้าไปเป็นผู้ใช้แรงงานในธุรกิจทางเพศ จากการประกาศรับสมัครงานของสถานบริการทางเพศผ่านสื่อสารมวลชน นอกจากนี้ นโยบายของภาครัฐที่มีส่วนส่งเสริมธุรกิจบริการทางเพศ เป็นตัวผลักดันประชากรสู่เมืองด้วยเช่นกัน จะเห็นได้ว่านโยบายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามผู้ค้าบริการทางเพศหรือผู้ที่อยู่ในกระบวนการค้าไม่มีการดำเนินนโยบายที่ชัดเจน และดำเนินการในลักษณะที่ขัดแย้ง เช่น นโยบายด้านการลงทุนในการดำเนินกิจการด้านสถานบันเทิงเรีงมย์ที่รองรับการท่องเที่ยว หรือการส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดที่มีการขายทางเพศจำนวนมาก สะท้อนให้เห็นปัจจัยด้านระบบการศึกษาและสถาบันการศึกษาที่ยังไม่

สอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการของชุมชน รวมถึงปัจจัยในด้านความสัมพันธ์ของครอบครัวและเครือข่ายที่ขาดหายไป

จากปัจจัยในด้านต่าง ๆ ข้างต้น ไม่ว่าจะเป็น เศรษฐกิจ สื่อสารมวลชน นโยบายรัฐ การศึกษา ส่งผลให้ครอบครัวซึ่งเป็นสถาบันพื้นฐานทางสังคมเกิดความสับสนวุ่นวาย และเกิดเป็นผลกระทบต่อเนื่องต่อโครงสร้างโดยรวมของสังคม ซึ่งผลักดันให้เกิดปัญหาการขยายบริการทางเพศ รวมทั้งปัญหาในทางสังคมที่เกิดจากการมีอยู่ของธุรกิจทางเพศ โดยเฉพาะผลกระทบที่เกิดขึ้นโดยตรงต่อหญิงผู้ให้บริการทางเพศ ซึ่งในปัจจุบันได้ขยายวงกว้าง เข้าไปในวงการการศึกษา โดยมีทั้งนักเรียนและนักศึกษาเข้ามาสู่การขยายบริการทางเพศที่เพิ่มสูงขึ้น ส่งผลโดยตรงต่อบุคคลเหล่านี้ในการจัดการตัวตนในสถานภาพที่มีความขัดแย้งกัน

3. ตัวตนในบทบาทที่ขัดแย้งทางสังคมของสาวไซดีไลน์

แนวคิดเรื่องตัวตน มีผลต่อเป็นความสามารถในการผสมผสานการจัดการความรู้ ที่สื่อถึงบทบาทของปัจเจกในการแสดงออกกระหว่างการปฏิสัมพันธ์กับบริบทพื้นที่ทางสังคม ซึ่งกิตติยา สุขพินิจ (2547) ได้กล่าวถึงงานวิจัยพรรณิ ช.เจนจิต ในเรื่องตัวตนไว้ว่าเป็นทัศนคติ ความรู้สึก ความคิดเห็นของบุคคลที่มี ต่อตนเอง ทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ เกิดจากการสะสมประสบการณ์การเรียนรู้ที่ผ่านมาตั้งแต่อดีต มีอิทธิพลต่อการปรับตัวและกำหนดพฤติกรรมของบุคคล โดยตนเปรียบเสมือนภาพที่บุคคลมองเห็นภายนอกกระจก บุคคลจึงรับรู้ตนเองโดยประเมินความรู้สึกนึกคิดต่อตนเองตามภาพที่มองเห็น ในขณะที่ Carl R. Rogers กล่าวถึงการมีชีวิตอยู่ในโลกแห่งประสบการณ์ส่วนตัว โดยที่มีตัวของตัวเองหรือฉันเป็นศูนย์กลาง และพร้อมที่จะพัฒนาตนเอง โดยต้องการความเข้าใจ และการยอมรับความสามารถของตนเอง (Self Actualization Needs) รวมทั้งต้องการพัฒนาปรับปรุงพฤติกรรมตนให้เป็นที่ไปตามมาตรฐานของสังคม โดยแสดงปฏิกิริยาโต้ตอบสถานการณ์ต่างๆในลักษณะที่สอดคล้องกับประสบการณ์ของตน จะจำกัดพฤติกรรมเมื่อรับรู้ถึงประสบการณ์ที่ถูกคุกคาม หรือขัดแย้งกับโครงสร้างแห่งตน เพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจมากขึ้นจึงขอหยิบยกแนวคิดเกี่ยวกับตัวตนในทัศนะของ Anthony Giddens, ตัวตนของโสเภณี รวมทั้งแนวคิดเรื่องการนำเสนอภาพลักษณ์ด้วย

3.1 แนวคิดเรื่องร่างกายและตัวตน (Body and Self-identity)

แนวคิดเรื่องร่างกายและตัวตน (Body and Self-identity) ที่หยิบยกมาใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นแนวคิดของ Giddens นักสังคมวิทยาชาวอังกฤษ เพื่อให้เกิดความกระจ่างชัดของแนวคิดในการศึกษาผู้วิจัยจึงขอหยิบยกประวัติและผลงานของ Anthony Giddens มากล่าวพอสังเขป

Giddens หรือ Baron Giddens เกิดเมื่อ 18 มกราคม ค.ศ.1938 เกิดและโตที่เมือง Edmonton ในกรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ ในครอบครัวชนชั้นกลาง เป็นบุตรชายของเสมียนการขนส่งแห่งลอนดอน ซึ่งเป็นคนเดียวในครอบครัวที่เข้าเรียนมหาวิทยาลัย ได้ปริญญาใบแรกจาก Hull University ในปี 1959 จากนั้นจบปริญญาโทจาก London School of Economics ตามมาด้วยปริญญาเอกมหาบัณฑิต Cambridge ปี 1974 เขาเริ่มทำงานในมหาวิทยาลัย Leicester ในปี 1961 โดยเป็นอาจารย์สอนจิตวิทยาสังคม ที่นี่เองถือเป็นที่ยอมรับเพราะความรู้สังคมวิทยาแก่เขา และยังได้พบกับ Norbert Elias และค่อย ๆ เริ่มทำงานคิดค้นทฤษฎีของตัวเองขึ้นมา ในปี 1969 เขาได้รับมอบหมายให้ทำงานที่มหาวิทยาลัย Cambridge ที่ซึ่งเขาได้ช่วยพัฒนาและสร้างที่ปรึกษาสังคมวิทยาและรัฐศาสตร์ (SPS: Social and Political Sciences Committee) ซึ่งเป็นหน่วยงานย่อยของคณะเศรษฐศาสตร์

Anthony Giddens ยังคงทำงานที่มหาวิทยาลัย Cambridge อยู่หลายปี และถูกเลื่อนให้เป็นศาสตราจารย์แบบเต็มตัวเมื่อปี 1987 จากนั้นปี 1997-2003 ได้เป็นผู้อำนวยการของ London School of Economics และเป็นสมาชิกสภาที่ปรึกษาสถาบันการวิจัยนโยบายสาธารณะ (Institute for Public Policy Research) รวมทั้งเป็นที่ปรึกษาคณะหนึ่งของนายกรัฐมนตรีอังกฤษนาย Tony Blair อีกทั้ง Giddens ยังเข้าร่วมการอภิปรายทางการเมืองอังกฤษและสนับสนุนฝ่ายซ้ายพรรคแรงงาน โดยทุ่มเททำงานวิจัยจัดกิจกรรมคลั่งความคิดของเครือข่ายการเมือง (Progressive Think-Tank Policy Network) และในปี 2004 เขาได้รับแต่งตั้งเป็นขุนนางในตำแหน่ง Baron

Anthony Giddens ถือว่าเป็นนักสังคมวิทยาชาวอังกฤษ มีชื่อเสียงเพราะทฤษฎีโครงสร้างและการมองสังคมสมัยใหม่แบบองค์รวม ถือเป็นผู้ให้ความรู้ในสาขาสังคมวิทยาที่โดดเด่นคนหนึ่ง นอกจากนี้ยังเขียนหนังสืออีก 34 เล่มที่ตีพิมพ์อย่างน้อย 29 ภาษา ออกหนังสือมากกว่า 1 เล่มทุกปี ได้รับยกย่องเป็นนักสังคมวิทยาที่มีชื่อเสียงโด่งดังของอังกฤษ หนังสือมากกว่า 34 เล่ม บทความ 200 กว่าบทความ ล้วนแล้วแต่เป็นงานที่ชื่อชื่อเสียงทางด้านสังคมวิทยา ด้วยข้อยกเว้นของการออกแบบการวิจัยและทฤษฎีต่าง ๆ เขียนบทวิพากษ์เกี่ยวกับโรงเรียนชั้นนำ และใช้ตัวอย่างหรือแบบจำลองในการสอนให้เข้าใจทั้งแบบที่เป็นสังคมวิทยาขนาดเล็กและขนาดใหญ่ งานเขียนของ Giddens ทำให้สิ่งที่เป็นามธรรมเข้าใจง่ายขึ้น เน้นปัญหาตรงจุด มีตำราเรียนที่ให้นักศึกษาเข้าใจง่าย Giddens ยังมีชื่อเสียงในสหวิทยาการ ไม่ใช่แค่พัฒนาสังคมวิทยาเท่านั้น ยังมีด้านมนุษยวิทยา จิตวิทยา ปรัชญา ประวัติศาสตร์ ภาษาศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ งานสังคมสงเคราะห์ และล่าสุดก็คือ รัฐศาสตร์ การเมืองการปกครอง มุมมองความรู้และผลงานของ Giddens ถูกนำมาปะติดปะต่อและสังเคราะห์ออกมาเป็นทฤษฎีสังคมวิทยา

ในงานศึกษาจัดได้ว่า Giddens เป็นนักคิดที่ได้รับอิทธิพลจากแนวคิดของ Michel Foucault² โดยทำการศึกษาเรื่องร่างกายที่เชื่อมโยงกับตัวตนของปัจเจกบุคคลในสังคมสมัยใหม่ ซึ่ง Giddens ได้อ้างถึงการศึกษา Foucault ถึงการวิเคราะห์ร่างกายโดยโยงกับกลไกของอำนาจ (Mechanism of Power) ภายใต้เงื่อนไขของความเป็นสมัยใหม่ ร่างกายกลายเป็นศูนย์กลางของอำนาจ ซึ่งกลไกของอำนาจภายใต้วาทกรรมนั้น ได้ผลิตร่างกายที่อ่อนน้อมง่าย (Docile Bodies) ขึ้นมา ส่วน Giddens ได้วิจารณ์ทัศนะ Michel Foucault ว่ายังไม่สามารถวิเคราะห์ถึงความสัมพันธ์ระหว่างร่างกายและ ผู้กระทำ (Agency) ในระดับลึกถึงความตั้งใจ (Intents) และเป้าหมาย (Purposes) ของผู้กระทำ (พรทิพย์ เนติภรณ์กุล, 2549)

การกล่าวถึงข้อศึกษาในเรื่องร่างกายและตัวตน (Body and Self-identity) ในหนังสือ Modernity and Self-identity (1994) ได้เสนอทฤษฎีว่าด้วยชีวิตทางสังคม การศึกษาร่างกายและชีวิตทางสังคมนั้น เป็นลักษณะการให้ความสำคัญกับอำนาจของปัจเจกบุคคลในการเลือกสร้างและจัดการร่างกายของตนเอง ซึ่งมีความเกี่ยวข้องและมีอิทธิพลต่อตัวตน (Self) ของปัจเจกบุคคลภายใต้ลักษณะความเป็นสังคมสมัยใหม่ โดยกล่าวถึงอัตลักษณ์ ว่าไม่ได้เป็นแค่ลักษณะทางกายภาพที่รวมเป็นคนคนหนึ่ง แต่รวมไปถึงการสะท้อนตัวตน ความรู้สึกนึกคิด จิตใจที่คนทุกคนต้องรับผิดชอบ ในการสร้างวิถีทางของการพัฒนาตัวเองจากอดีตถึงปัจจุบัน ทำให้คนเราต้องวางแผนการใช้ชีวิต พัฒนาตัวเอง และเรียนรู้ที่จะข้ามผ่านปัญหาต่างๆที่จะเกิดขึ้น

การสะท้อนของอัตลักษณ์ จะดำเนินไปเรื่อยๆ และตัวของคนเราก็ต้องสำรวจตัวเองไปเรื่อยๆเช่นกัน ทำให้เราต้องตั้งคำถามกับตัวเองเสมอว่ากำลังเกิดอะไรขึ้นกับเรา เราคิดอะไร รู้สึกอย่างไร เรากำลังทำอะไรอยู่ นั่นก็คือการตระหนักรู้ทางด้านร่างกาย ตัวอย่างของการตระหนักรู้ดังกล่าว เช่น การรู้ว่าตัวเราตอนนี้แข็งแรงไหม พิจารณาเจ็บปวดหรือเปล่า รวมไปถึงการบำรุงรักษา ร่างกาย ออกกำลังกาย การควบคุมอาหาร ลดความอ้วน เหล่านี้ล้วนเป็นการตระหนักรู้ด้านร่างกาย ของตัวเอง

กล่าวได้ว่าธรรมชาติของ โครงสร้างทางสังคมและธรรมชาติของการกระทำมีส่วนส่งเสริมกันและกัน โดยร่างกายเป็นจุดศูนย์กลางของการมองสังคมในมุมมองของทฤษฎี Structuration ซึ่งเป็นการศึกษาร่างกาย และลักษณะของกฎระเบียบ กฎเกณฑ์ของสังคม ว่าทั้งสองส่วนมีส่วนในการ

² Michel Foucault เป็นนักปรัชญาร่วมสมัยทำงานในขอบเขตความรู้ที่กว้างขวางและแตกต่างกันมาก หนังสือของเขาอยู่ในหมวดปรัชญา, ประวัติศาสตร์, จิตวิทยา, สังคมวิทยา, การแพทย์, การศึกษาเรื่องเพศ, และการวิจารณ์วรรณกรรม หรือวัฒนธรรม สิ่งที่มาฝึกหรือเชื่อมโยงขอบเขตความรู้ทางการศึกษาของเขาเข้าด้วยกัน ก็คือ ความสนใจในเรื่องของอำนาจและความรู้ (Power and Knowledge) (<http://www.midnightuniv.org/fineartcmu2001/newpage9.htm>)

กำหนดกันและกันอย่างไร ในทัศนะของ Giddens ร่างกายจึงไม่ใช่ลักษณะเพียงแค่องค์รวม (Entity) ที่เราจะสามารถมองเห็นได้อย่างง่าย ๆ และไม่ซับซ้อน แต่ร่างกายเป็นสิ่งที่ได้รับ และถูกกระทำ (Passive) จากประสบการณ์ต่างๆ ในการรับและจัดการสถานการณ์ต่างๆจากภายนอกที่เข้ามา ดังนั้นร่างกายที่ Giddens เน้นจึงเป็นเหมือนแหล่งทรัพยากรที่สามารถเชื่อมโยง ปรับเปลี่ยนไปตามสภาวะมากกว่าจะเป็นสิ่งที่ปร่าบางสามารถถูกกระทำได้โดยง่าย ซึ่งร่างกายสามารถถูกประดิษฐ์ขึ้นมาใหม่ได้ตลอดเวลา โดยปัจเจกตามที่ปัจเจกมองตนเองเป็นลักษณะของปฏิบัติการสะท้อนกลับไปมาอย่างซ้ำๆ (Reflexivity of Self) โดยปัจเจกสามารถสร้างปรากฏการณ์ทางสังคมและสร้างความเป็นจริงของตัวเอง เกี่ยวกับร่างกายหรืออัตลักษณ์ทำให้เกิดความสมดุลระหว่างโอกาสกับการเสี่ยง

ภายใต้ความเป็นสมัยใหม่ Giddens ได้อธิบายว่าความเป็นสมัยใหม่ได้สถาปนาหลักเกณฑ์และข้อสงสัยนานัปการ ตลอดจนยืนยันว่าความรู้ทั้งหลายทั้งมวลนั้นมาจากสมมุติฐานต่างๆ ในเชิงทฤษฎี ความรู้ของผู้เชี่ยวชาญเป็นระบบความคิดความรู้เชิงนามธรรม (Abstract Systems) ที่ก่อให้เกิดผลกระทบที่สำคัญต่อสังคม และเป็นที่มาของอำนาจอันชอบธรรม (พรทิพย์ เนติภา รัตน์กุล, 2549) นอกจากนี้ Giddens ยังมองว่าความเป็นสมัยใหม่เป็นวัฒนธรรมความเสี่ยง (Risk Culture) ซึ่งไม่ได้หมายถึงว่าชีวิตทางสังคมนั้นมีความเสี่ยงมากกว่าแต่ก่อน แต่หากความเสี่ยงนั้นกลายมาเป็นวิถีทางพื้นฐานที่ผู้กระทำ และผู้เชี่ยวชาญทางเทคนิคต่างๆ ได้จัดระเบียบโลกทางสังคมขึ้น อย่างไรก็ตามภายใต้ความเป็นสมัยใหม่ที่เป็นสังคมแห่งความเสี่ยง อนาคตได้ถูกจับเข้ามารวมไว้กับปัจจุบัน โดยผ่านวิธีการใช้ความรู้ ความเสี่ยงในสมัยใหม่ไม่ใช่ปัญหาหรือสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ (Inevitabilities) แต่ความเสี่ยงคือความเป็นไปได้ต่างๆ อย่างไรก็ตามแม้ว่าความเป็นสมัยใหม่ได้ลดล้างความเสี่ยงในบริบทชีวิตใดด้านต่างๆลงไปไม่น้อย แต่ขณะเดียวกันก็ได้เชื้อเชิญความเสี่ยงใหม่ๆ เข้ามาในสังคม โดยความเสี่ยงที่เกิดขึ้นมานี้ถือเป็นการเสี่ยงที่คนยุคสมัยก่อนๆ ไม่เคยพบเห็นและไม่จำเป็นต้องเผชิญหน้า เป็นเหมือนการสร้างความเป็นจริงของเกี่ยวกับร่างกายหรือความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวเอง ให้เกิดความสมดุลระหว่างโอกาสกับการเสี่ยง การปล่อยอดีตให้ผ่านไป การใช้เทคนิควิธีที่จะเป็นอิสระจากความกดดันทางจิตใจ เหล่านี้เป็นการสร้างโอกาสที่หลากหลายในการพัฒนาตัวเอง ให้พ้นจากความเสี่ยงต่างๆในชีวิตที่เราต้องพบเจอ ซึ่งเป็นพื้นฐานในการสร้างความพอใจในตัวเอง และเหตุการณ์ในทุกช่วงเวลาของชีวิตที่มีผลกระทบต่อชีวิตในช่วงเวลานั้นๆ เพื่อให้ใช้ชีวิตอย่างสมบูรณ์ขึ้น

ด้วยลักษณะความเป็นสมัยใหม่ดังกล่าว ปัจเจกมีแนวคิดที่จะตระหนักถึงร่างกายของตนเองมากขึ้น โดยคำนึงถึงโอกาสและความเป็นไปได้ที่ตัวเองจะตาย ซึ่งกลายเป็นเรื่องที่ปัจเจกใส่ใจเป็นพิเศษ ความคิดของ Giddens นี้มาจากการวิเคราะห์ถึงความปลอดภัยในแง่ของความเป็นจริง ที่ว่า

มนุษย์มีความต้องการพื้นฐาน และความจำเป็นที่รู้สึกถึงความไว้วางใจก่อให้เกิดความปลอดภัยในชีวิตและสังคมรอบตัว ท่ามกลางความไม่แน่นอน ความคิดเรื่องความไว้วางใจ (Trust) และความเสี่ยง (Risk) จึงมีความสำคัญต่อความคิดของปัจเจกอย่างยิ่ง ความไว้วางใจเป็นปรากฏการณ์ทางสังคมที่สำคัญไม่น้อยไปกว่าปรากฏการณ์เชิงการพัฒนาบุคลิกภาพของปัจเจก โดยความไว้วางใจนี้จะเป็นตัวกลางของปฏิสัมพันธ์ทางสังคมในโลกที่เต็มไปด้วยระบบความรู้ ความคิดในเชิงนามธรรม ซึ่งความรู้เชิงนามธรรมเหล่านี้ เป็นความก้าวหน้าของเทคโนโลยี และความเชี่ยวชาญในศาสตร์ต่างๆ ที่เข้ามามีบทบาทของปัจเจก ทำให้ร่างกายถูกใช้ให้เกิดประโยชน์ต่าง ๆ จนกระทั่งได้สร้างร่างกายขึ้นมาใหม่ (Reconstructed) นอกจากนี้ยังทำให้ร่างกายกลายเป็นปรากฏการณ์แห่งการเลือกน่านาประการ ซึ่งบริบททางสังคมนั้นมีส่วนเอื้อให้ปัจเจกเลือกกระทำในหลากหลายทาง ไม่ว่าจะเป็นทางเลือกในวิถีการดำเนินชีวิต (Lifestyle) ทวีความสำคัญขึ้นเรื่อย ๆ ในการสร้างตัวตนของปัจเจก และการกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน

ความรู้เกี่ยวกับร่างกายตามแนวคิดของ Giddens มีอิทธิพลต่อการสร้างผลกระทบในการเปลี่ยนแปลงร่างกาย นั่นคือยิ่งตัวเรามีความรู้เกี่ยวกับร่างกายของเรา และรู้วิธีการควบคุมมันมากเท่าไร ก็ยิ่งจะตอกย้ำความสำคัญต่อมันมากขึ้นเท่านั้น ว่าร่างกายคืออะไร ร่างกายจะถูกควบคุมอย่างไร ในจุดนี้ Giddens ถือว่าเป็นความขัดแย้งในตัวเอง (Paradox) ของพลวัตและความไหลลื่นในความเป็นสมัยใหม่

ดังนั้นเมื่อเรากล่าวถึงร่างกายและตัวตนในสังคมสมัยใหม่ ปัจเจกบุคคลว่าด้วยเรื่องร่างกาย (Body) และตัวตน (Self) จึงมีความสัมพันธ์กัน ทำให้คนเราตั้งคำถามถึงความหมายของร่างกายตนเอง ว่าร่างกายนั้นคืออะไร ร่างกายและความเป็นสมัยใหม่ จึงเป็นตัวตนที่ถูกสร้างขึ้นโดยมีปฏิริยาสะท้อนกลับ (Reflexivity of Self) โดยตัวตนถูกล้อมกลาตัดแปลง แต่งรูป และขณะเดียวกันตัวตนนี้ก็ถูกล้อมกลาเปลี่ยนแปลงสถาบันต่างๆ ในสังคม กระบวนการดังกล่าวนี้เกิดขึ้นท่ามกลางความหลากหลายของทางเลือกที่เป็นไปได้ ที่ถูกคัดกรอง (Filtered) ผ่านระบบความคิดเชิงนามธรรมของผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง ร่างกายจึงเป็นเหมือน โครงการที่ถูกจัดการที่สะท้อนกลับต่อกัน โดยถูกปั้นแต่งจากทางเลือกต่าง ๆ ที่ซับซ้อนมากมาย และยังเป็นทางเลือกที่ไม่มีที่สิ้นสุดทางศีลธรรม ว่าอะไรเป็นสิ่งที่ควรเลือก การสะท้อนกลับของตัวตนภายใต้บริบททางเลือกต่าง ๆ นั้นยังประกอบไปด้วยประการณ์ที่ไม่ปะติดปะต่อของปัจเจก มีการทบทวนครั้งแล้วครั้งเล่าอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นตัวตนจึงถูกสร้างอย่างซ้ำ ๆ วนไปวนมา ผ่านการตั้งคำถามต่อตนเอง นอกจากนี้แล้วปัจเจกยังจัดวางอัตลักษณ์ของตนขึ้นมาใหม่ผ่านการบอกเล่าอัตชีวประวัติ โดยผูกโยงกับร่างกายเป็นศูนย์กลาง โดย Giddens เห็นว่าความรู้ของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมีบทบาทหลักในการแยกประสบการณ์ส่วนตัวของปัจเจกออกไป (Sequestration of Experience) ซึ่งหมายความว่าถึง

การประสบกับเหตุการณ์ สถานการณ์ต่าง ๆ โดยตรงของปัจเจกมีความเชื่อมโยงกับช่วงชีวิต (Lifespan) และเชื่อมโยงกับประเด็นทางศีลธรรมนั้นได้เหลือน้อยและจางหายไปอย่างรวดเร็ว (พรทิพย์ เนติการัตนกุล, 2549)

การตระหนักรู้เกี่ยวกับตัวเอง (Self-Actualisation) ในบทความ The Trajectory of the self (Modernity and Self-Identity, 1994) ได้กล่าวถึง งานเขียนของ Rainwater ที่แนะนำเรื่องการบำบัดตัวเอง โดยมีจุดประสงค์ให้ทุกคนสามารถตระหนักรู้และเข้าใจตัวเอง โดยกล่าวว่าคนเรามีหลากหลายอารมณ์ความรู้สึก ทั้งด้านดีและไม่ดี ทั้งต่อตนเองและคนรอบข้าง แม้กระทั่งต่อสิ่งแวดล้อมภายนอก คนเราจึงมักมีคำถามที่เกิดขึ้นในใจว่า เราจะทำอะไร ทำตัวอย่างไร อยากเป็นใคร ที่เกิดคำถามเหล่านี้ขึ้นเพราะว่าเรายังไม่รู้จักตัวเอง Janette Rainwater เองก็เชื่อในผู้เชี่ยวชาญที่สามารถมาบำบัดตัวเราในเรื่องนี้ แต่เธอก็เชื่อว่า การบำบัดดังกล่าวจะมีประสิทธิภาพมากขึ้น ถ้าหากว่าเรารู้จักตัวเราเอง

โดยในการบำบัดนั้น ตัวเราต้องมีส่วนบำบัดตัวเองไปด้วย ดังนั้นการบำบัดจึงไม่ใช่แค่การกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งต่อใครคนใดคนหนึ่ง แต่ยังรวมไปถึงประสบการณ์ ที่คนหนึ่งมี เป็นเสมือนกระจกสะท้อนความเป็นตัวเองออกมาอย่างมีระบบ แล้วพยายามพัฒนาตัวเอง และชีวิตให้ดีขึ้น เมื่อจะบำบัดตัวเอง จำเป็นต้องมีสิ่งที่ตามมาด้วยการสำรวจตัวเอง เพื่อให้ตระหนักรู้ถึงตัวเองในปัจจุบันที่เป็นอยู่ เป็นเสมือนการหาวิธีที่จะใช้ทุกช่วงเวลาของชีวิตให้เต็ม หรือกล่าวอีกอย่างหนึ่งคือ พยายามที่เติมเต็มให้กับตัวเอง

ข้อเสนอแนะในการบำบัดเพื่อให้คนรู้จักตนเองมากขึ้น สามารถทำได้ด้วยการเขียนอัตชีวประวัติของตัวเอง โดยการเขียนต้องคิดว่าเขียนเพื่อตัวเอง อย่าคิดว่ากำลังเขียนให้คนอื่นอ่าน การเขียนอัตชีวประวัติดังกล่าว จะทำให้เกิดการเรียนรู้ประสบการณ์และข้อผิดพลาดของเรา ซึ่งความคิดที่ได้การเขียนถือว่าเป็นองค์ประกอบที่เป็นกลางของการบำบัดตัวเอง เพราะเหมือนเราเรียนรู้ความเป็นไปของตัวเอง ตั้งแต่เด็กจนถึงปัจจุบัน เรียนรู้ประสบการณ์ที่ผ่านมาทั้งดีและไม่ดี เรียนรู้ปัญหา เพื่อที่จะพัฒนา หรือหาทางแก้ปัญหาต่อไปในอนาคต

นอกจากนี้ยังมีการกล่าวเพิ่มเติมถึงประเด็นที่คนตระหนักรู้ในเรื่องของตัวเอง นำไปสู่การจัดการรูปแบบของตัวเอง ไม่เว้นแม้แต่ประเด็นเรื่องของการตาย ซึ่งเมื่อคนเราคิดถึงเรื่องความตาย จะคิดไปในสองลักษณะ หนึ่งคือกลัวความตาย สองคือ ปฏิเสธความตาย การบำบัดตัวเองตามคำแนะนำของบทความนี้ เพื่อให้พ้นจากปัญหานี้ ทำได้โดยการคิด ไปถึงบุคคลใดก็ตามที่ตายไป อาจเป็นคนใกล้ชิด พ่อแม่ ญาติพี่น้อง แล้วอมให้สมองของเราจินตนาการไปว่า เราเหลือเวลาแค่ 3 ปีในการมีชีวิตอยู่ เราจะทำอะไรก่อนตาย แน่نونคำตอบในสมองของเราจะมีคำตอบให้เรา 2 คำตอบ หนึ่ง คือวางแผนใช้ชีวิตในช่วงเวลาที่เหลืออยู่ สอง โกรธว่าทำไมเวลาที่เหลืออยู่ช่างน้อยนัก

ดังนั้นการบำบัดตัวเองก็คือการวางแผนการใช้ชีวิตนั่นเอง จินตนาการอันสวຍहरुที่เราจะทำก่อนตาย เป็นสิ่งที่ควรจะทำให้มันเป็นจริงในชีวิตประจำวัน นั่นเท่ากับเราจะทำสิ่งดีดีในชีวิตไปทุกวัน เพราะ เราไม่รู้ว่าเราจะตายเมื่อไหร่

ดังนั้นการตระหนักรู้เกี่ยวกับตนเองจึงเชื่อมโยงในเรื่องความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวเองที่มี พื้นฐานจากการจริงใจและซื่อสัตย์ต่อตนเอง บ่อยครั้งความเครียดและวิตกกังวล เกิดเพราะความที่ไม่เข้าใจในสิ่งที่เป็จริง ๆ หรือไม่ตระหนักรู้ในตนเอง ซึ่งถือว่าเป็นกระบวนการการสร้างตัวเองให้ บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ การแลกเปลี่ยนความคิดประสบการณ์ การติดต่อกับบุคคลอื่นในชีวิต เราต้อง กล้าวิ่งเข้าไปหาความเสี่ยงเมื่อเราต้องเผชิญกับปัญหา นั่นเป็นการนำไปสู่โอกาสที่เราจะพัฒนา ตัวเอง ผ่านทางคนอื่น เส้นทางการพัฒนาตัวเองต้องมีข้ออ้างอิงอย่าง ไม่จบสิ้น อ้างอิงจากความ ซื่อสัตย์ต่อตัวเองก่อน นำไปสู่ความเป็นจริงของตัวเอง และไปสู่การพัฒนาตัวเองจากความเป็นจริง ในด้านลบนั้น เป็นทอด ๆ ไป

ในการศึกษาเกี่ยวกับตัวตนของสาวไซค์ไลน์ ในเรื่องตัวตนของผู้ถูกศึกษาอาจถูกสร้าง และ กล่อมเกลามาจากหลายสถาบันร่วมด้วยก็เป็ได้ ดังนั้นงานศึกษานี้จะมุ่งความสนใจถึงตัวตนในบริบท ของสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน ว่ามีการควบคุมตัวตนนั้นๆ โดยอาศัยสิ่งใด การมองผ่าน กฎเกณฑ์ที่รัฐหรือสังคมเป็นผู้สร้าง ทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ การออกกฎหมาย ความเชื่อ จารีตประเพณี ที่มีผลบังคับใช้กับสังคมที่จะต้องมีตัวตนในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งเก่าและใหม่ รวมทั้ง ตัวตนที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งในการสวมบทบาทที่เกิดจากประสบการณ์ของตนเอง ผู้วิจัยมองว่า การวิเคราะห์ของ Giddens เรื่องร่างกายทางสังคมและตัวตนของปัจเจกในสังคมสมัยใหม่จะ สามารถใช้ตอบประเด็นศึกษาเกี่ยวกับการมองร่างกายของสาวไซค์ไลน์ ตลอดจนการให้ความหมาย ต่อร่างกายตัวตนในโลกทางสังคมของพวกเธอ ซึ่งมีความสอดคล้องเกี่ยวกับแนวคิดเรื่องตัวตนของ โสเถณี ซึ่งเป็นกลุ่มที่ขายบริการทางเพศด้วยเช่นกันกับสาวไซค์ไลน์

3.2 แนวคิดเรื่องตัวตนของโสเถณี

แนวคิดเรื่องการขายประเวณี เป็นประเด็นสำคัญที่ถกเถียงกันในกลุ่ม Feminist ที่แบ่งแยก ออกเป็นสองกลุ่ม กลุ่มแรกเป็กลุ่มที่ต่อต้านระบบการขายประเวณี และกลุ่มที่สองเป็กลุ่มที่ สนับสนุนสิทธิโสเถณี ทั้งกลุ่มมีความห่วงใยสวัสดิภาพของโสเถณีแม้การวิเคราะห์ของแต่ละฝ่าย จะมีพื้นฐานที่แตกต่างกัน สาเหตุแห่งความขัดแย้งมาจากมุมมองทางทฤษฎีในเรื่องตัวตนของ โสเถณีที่กลุ่มสนับสนุนสิทธิโสเถณีมอง “ ผู้ให้บริการทางเพศ ” (Sex Workers) ในฐานะผู้มี บทบาทในการตัดสินใจเลือกเข้าสู่การขายประเวณี ขณะที่กลุ่มต่อต้านการขายประเวณีมองว่า “ ผู้หญิงถูกทำให้เป็โสเถณี ” โดยสภาพทางสังคมที่อยู่ภายใต้ระบบสังคมที่มีความคิดแบบผู้ชาย เป็ใหญ่ (โสเถณีดา วีรกุลเทวัญ, 2543)

โสภิตา วีรกุลเทวัญได้กล่าวถึง แนวคิดเรื่องตัวตนของ โสภณีของSimmons (1999) พบว่า ตัวตนผู้หญิงมีลักษณะร่วมกันบางอย่างที่ตกเป็นฝ่ายที่ถูกปฏิบัติในทางลบ โดยผู้หญิงมีการนิยาม คุณลักษณะและพฤติกรรมใดว่าเหมาะกับตนเอง โดยมีผู้ชายเป็นฝ่ายให้ความหมายต่อความเป็นผู้หญิงดี ว่าเป็นผู้หญิงที่ทำตามความคาดหวัง บริการและเอาอกเอาใจผู้ชาย อีกทั้งยังได้สรุปแนวคิดของกลุ่มที่ต่อต้านระบบการขายประเวณี และกลุ่มที่สนับสนุนสิทธิโสภณีว่าทั้งสองฝ่ายต่างต้องการเปลี่ยนแปลงสังคมเพื่อจัดอำนาจที่ไม่ยุติธรรมซึ่งบุคคลอื่นกำหนดชะตากรรมของผู้หญิง ตัวตนของผู้หญิงในบทบาทของ โสภณีจึงเป็นลักษณะการมองผู้หญิงที่ไม่รู้จักตัวตนที่เกี่ยวข้องกับ เชื้อชาติที่แท้จริงของตนเอง เพราะถูกกำหนดโดยฝ่ายผู้ชาย กดบังคับผู้หญิงให้เป็นไปตาม ความต้องการของผู้ชาย แสดงให้เห็นถึงระบบชายที่เป็นใหญ่และทุนนิยมเป็นปัญหาพื้นฐานและเป็นสาเหตุของการขายประเวณี เช่นเดียวกันกับแนวคิดมาตรฐานเชิงซ้อนกับบรรทัดฐานทางเพศที่แนวคิดนี้มองเรื่องบรรทัดฐานทางเพศในสังคม กับค่านิยมเชิงซ้อน (Double Standard) ว่าเป็นประเด็นค่านิยมในความไม่เสมอภาค ระหว่างเพศ การใช้เกณฑ์ในการประเมินชายหญิงที่ต่างกัน ในการมีพฤติกรรมแบบเดียวกัน การที่ผู้ชายประพฤติอย่างหนึ่งสังคมไม่ตำหนิ ในขณะที่ผู้หญิงประพฤติปฏิบัติในสิ่งเดียวกันสังคมจะตำหนิ กรณีการขายบริการทางเพศของนักศึกษาไฮด์ไลน์ การมีเพศสัมพันธ์ระหว่างชายหญิงที่เกิดขึ้นอยู่นอกการสมรส มีการตัดสินใจทางสังคมเกิดขึ้นรุนแรงที่ตัวผู้หญิงมากกว่าผู้ชาย มาตรฐานเชิงซ้อนที่เกิดขึ้นเป็นผลมาจากโครงสร้างที่สังคมเน้น ความเป็นใหญ่ของผู้ชายเหนือผู้หญิง ที่ให้อภิสิทธิ์แก่ผู้ชาย ชายมีสิทธิ์ที่จะเที่ยว ในขณะที่ผู้หญิง เป็นสินค้าทางเพศ

จากมาตรฐานเชิงซ้อนกับบรรทัดฐานทางเพศที่สังคมมีต่อเพศชายเพศหญิงที่ไม่เท่าเทียมกันแล้ว การนำเสนอตัวตนในการถูกทำให้กลายเป็นสินค้า การนำเสนอบริการเพื่อแลกกับเงิน ตัวตนของผู้หญิงที่ขายบริการทางเพศจึงถูกทำให้แปลกแยก และการที่พยายามรักษาระยะห่าง แยกร่างกาย การกระทำของตนเองระหว่างมีเพศสัมพันธ์เป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดการขัดแย้งในตัวตนและจิตใจด้วย ดังนั้นการเรียนรู้ในการเลือกที่จะนำเสนอภาพลักษณ์ จึงเป็นอีกประเด็นที่ช่วยสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับประเด็นในการศึกษานี้

3.3 แนวคิดเรื่องการนำเสนอภาพลักษณ์

การให้นิยามความหมายเกี่ยวกับภาพลักษณ์มีส่วนสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับอัตมโนทัศน์ (Self Concept) นั่นคืออัตมโนทัศน์ทางด้านร่างกาย (Physical Self) ซึ่งเป็นความรู้สึกนึกคิดของบุคคลในเรื่องเกี่ยวกับลักษณะท่าทาง ประสิทธิภาพในการทำงานของอวัยวะต่างๆ (กาญจนา แซ่ลิ้ม, 2546) หรืออีกนัยหนึ่งเป็นด้านที่เกี่ยวข้องกับด้านส่วนตัว (Personal Self) ซึ่งเป็นการรับรู้เกี่ยวกับ

ตนเองในด้านคุณค่าที่บุคคลยึดถือ ทั้งความเชื่อ ค่านิยม อุดมคติคุณค่าและการคาดหวัง (กาญจนา แซ่ลิ้ม, 2546) ภาพลักษณ์จึงสัมพันธ์กับความภาคภูมิใจและการยอมรับในคุณค่าของตนเอง

การนำเสนอภาพลักษณ์ กับแนวคิด Symbolic Interaction ว่าเป็นแนวคิดที่ให้ความสนใจต่อการให้ความหมายของมนุษย์ ซึ่งอาจพิจารณาได้ทั้งจากการให้ความหมายต่อวัตถุสิ่งของ (Object) หรือการให้ความหมายผ่านการปฏิสัมพันธ์ (Interaction) เนื่องจากการสร้างความหมาย เป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นผ่านการใช้ภาษาซึ่งถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของระบบสัญลักษณ์ที่ทุกคนในสังคม หนึ่งๆใช้ร่วมกัน การดำรงอยู่ของตัวตน (Social Self) เป็นพื้นฐานสำคัญที่สุดของแนวคิดนี้ กล่าวคือ ภาพลักษณ์ของผู้คนมีส่วนอย่างสำคัญในการจัดวางการแสดงออกซึ่งตัวตนของแต่ละฝ่าย การนำเสนอตัวตนเป็นเรื่องของกระบวนการที่มียุทธวิธี เจตจำนงและขั้นตอนของการต่อรอง เกิดขึ้น ความเป็นตัวตนจึงเป็นการสร้างทางสังคมผ่านการปฏิสัมพันธ์ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ความเป็นตัวตนเป็นเครื่องมือในการปฏิสัมพันธ์ ความเข้าใจของตัวเราที่มีต่อภาพลักษณ์ของอีกฝ่าย หนึ่งจะเป็นสื่อกลางต่อพฤติกรรมแสดงออกนั้น ๆ (Howard and Hollander, 1997: 92-97)

หนังสือเรื่อง The Presentation of Self in Everyday Life ของ Goffman (1972) มองตัวตน (Self) ไม่ใช่สิ่งตายตัวอยู่ในตัวแต่ปะเจกปะบุคคล แต่ตัวตนเป็นกระบวนการทางสังคม เขาให้ความสนใจกับกระบวนการสร้างภาพลักษณ์ (The Art of Impression Management) หมายถึงการจัดวางรูปแบบของพฤติกรรมในการแสดงออกของมนุษย์ต่อสถานการณ์ทางสังคมต่างๆ เพื่อให้คู่ปฏิสัมพันธ์ยอมรับในตัวตนของอีกฝ่ายหนึ่ง เขาเปรียบเทียบสถานการณ์ทางสังคมเหมือนกับเวทีการแสดงละคร ผู้แสดงเล่นไปตามบทบาทและตรงกับความคาดหวังของผู้ชม เวทีการแสดงจึงเป็น หน้าฉาก (Front Stage) ขณะเดียวกันในหลังฉาก (Back Stage) ตัวตนของผู้แสดงก็เปลี่ยนไป เช่นเดียวกับสถานการณ์ต่างๆในชีวิตจริงของมนุษย์ต้องแสดงออกซึ่งความเป็นตัวตน (Social Performer) ในแบบต่างๆเปลี่ยนแปลงไปตามคู่ปฏิสัมพันธ์และขึ้นอยู่กับฉากทางสังคม (Social Scene) และสถานการณ์ทางสังคม (Social Situation)

แม้ว่า Goffman จะใช้คำว่า ฉากหน้าและฉากหลัง หรือความเป็นส่วนตัว (Private) กับ สาธารณะ (Public) เขาไม่ได้ใช้ในนัยยะที่เกี่ยวข้องกับสถานที่ หากแต่มัมนัยที่เกี่ยวข้องกับ ประสบการณ์ของมนุษย์ (Experience of Being) ที่มองเห็นและไม่สามารถมองเห็นได้ (Foddy and Fifighan, 1980 อ้างใน โสภิตา วีรกุลเทวัญ, 2543) Goffman ไม่ได้ต้องการชี้ว่า เมื่อแสดงออกต่อ หน้าสาธารณะจะต้องเป็นตัวตนปลอม (False Public) ขณะที่แสดงออกในส่วนตัวคือตัวตนที่ แท้จริง (True Private) แต่การจัดการต่อภาพลักษณ์เป็นไปเพื่อให้อีกฝ่ายหนึ่งรับรู้ในเวลาอันสั้นว่า ตนเองเป็นใคร การรับรู้เกี่ยวกับตัวตนช่วยทำให้การปฏิสัมพันธ์ทางสังคมเป็น ไปอย่างราบรื่นมากขึ้น เพราะว่าตัวตนนั้นไม่ใช่สิ่งที่สามารถรับรู้ได้อย่างรวดเร็ว ข้อมูลเกี่ยวกับตัวตนนี้เองที่ทำให้

อีกฝ่ายหนึ่งรับรู้ได้ว่า บุคคลที่กำลังปฏิสังสรรค์ด้วยคาดหวังสิ่งใด

ในกระบวนการต่อรองของปฏิสัมพันธ์เพื่อเป้าหมายหรือรางวัลใดรางวัลหนึ่ง อาจกล่าวได้ว่า ชุดของกฎเกณฑ์ที่ประกอบขึ้นในสถานการณ์หนึ่ง เป็นส่วนหนึ่งของเกมส์ที่ต่างฝ่ายต่างมีเป้าหมายในการแข่งขัน โดยทั้งสองฝ่ายรับรู้ถึงกฎขึ้นพื้นฐานในการเล่นเกมส์นั้นๆ กฎเกณฑ์ที่พบในการแข่งขันแบ่งได้เป็น กฎเกณฑ์ตามแบบแผน หรืออีกนัยหนึ่งคือ โฉมหน้าที่ปรากฏในที่สาธารณะ กับกฎเกณฑ์ที่แท้จริง หรือความฉลาดหลักแหลมส่วนตัว ความแตกต่างระหว่างกฎเกณฑ์ทั้งสอง อยู่ตรงที่กฎเกณฑ์ตามแบบแผนนั้นเป็นกติกาทั่วไปซึ่งเป็นที่รับรู้กันอยู่ ขณะที่กฎเกณฑ์หลังเป็นกลยุทธ์ หรือกลอุบายเพื่อให้ได้มาซึ่งชัยชนะ การทำความเข้าใจกฎเกณฑ์ที่ชี้นำทางให้กับผู้แสดงนี้ คือการทำความเข้าใจต่อแบบจำลองของพฤติกรรมภายใต้บริบทหนึ่ง ๆ และแบบจำลองเหล่านี้ถือเป็นสถาบันที่เป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม (โสภิตา วีรกุลเทวัญ, 2543)

4. แนวคิดเรื่องเครือข่ายทางสังคม

เครือข่ายทางสังคมในประเด็นของการศึกษาเกี่ยวกับสังคมของสาวไซดีไลน์ เป็นกรอบที่ช่วยในการสร้างความเข้าใจในเชิงความสัมพันธ์ระหว่างตัวตนของการเป็นสาวไซดีไลน์กับกลุ่มคนที่อยู่ในธุรกิจบริการทางเพศ รวมทั้งสร้างความเข้าใจเชิงความสัมพันธ์ระหว่างสังคมที่เป็นบริบทรอบด้านของสาวไซดีไลน์ในฐานะของการสวมบทบาทการเป็นนักศึกษาด้วย

4.1 แนวคิดเครือข่ายทางสังคม

เมื่อเรากล่าวถึงเครือข่ายทางสังคม จะหมายถึงความสัมพันธ์ทั้งทางตรงและทางอ้อมระหว่างบุคคลหนึ่งกับอีกบุคคลหนึ่งหรืออีกหลายบุคคลก็ได้ ซึ่งเครือข่ายที่ว่าเป็นลักษณะของความสัมพันธ์ที่บุคคลมีต่อกันทำให้เกิดอิทธิพลในการกำหนดพฤติกรรมของบุคคลดังกล่าวได้ เครือข่ายทางสังคมนี้ใช้เป็นกรอบในการอธิบายลักษณะความสัมพันธ์ทางสังคม ที่มีต่อสาวไซดีไลน์ นับตั้งแต่ความสัมพันธ์ในครอบครัว ระหว่างญาติพี่น้อง เพื่อนร่วมงาน เพื่อนในวัยเรียน เป็นต้น ซึ่งกลุ่มความสัมพันธ์นี้เป็นไปในลักษณะที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ พิมพัลล์ ปรีดาสวัสดิ์ (2549) กล่าวถึงการกำหนดขอบเครือข่ายทางสังคมในกรอบคิดของ Boissevain ไว้ว่า อาศัยระยะห่างทางสังคม และแบ่งเครือข่ายบุคคลประกอบไปด้วยปริมาณที่สำคัญ 3 ปริมาณ เป็นเกณฑ์ในการแบ่ง โดย Boissevain ได้เสนอไว้ว่าเครือข่ายทางสังคมนั้นปริมาณแรกควรประกอบไปด้วยบุคคลต่างๆ ที่ใกล้ชิดกับบุคคลที่เป็นศูนย์กลางมากที่สุด ได้แก่ ญาติพี่น้อง เพื่อนฝูง ซึ่งถือว่าเป็นเครือข่ายที่มีความใกล้ชิด ส่วนปริมาณที่สองเป็นเครือข่ายรองที่ประกอบไปด้วยบุคคลที่ต่างกันออกไป ตัวอย่างเช่น เพื่อนฝูง คนที่รู้จักคุ้นเคยอื่นๆ ปริมาณที่สาม จะเป็นบุคคลที่

ไม่ได้รู้จักโดยตรง แต่สามารถติดต่อสัมพันธ์ด้วยได้ถ้าต้องการ โดยผ่านเครือข่ายใกล้ชิดอีกที ซึ่งเรียกว่า เครือข่ายขยาย

ลักษณะของเครือข่ายที่เป็นรูปธรรมขึ้น(พิมพัลย์ ปริดาสวัสดิ์, 2549) เปรียบได้กับรูปภาพของจุดต่าง ๆ ที่มีเส้นหลาย ๆ เส้น โยง ไปมาระหว่างจุดต่าง ๆ กับจุดหนึ่งที่เป็นศูนย์กลาง จุดศูนย์กลางเปรียบเสมือนบุคคลหนึ่ง และจุดต่าง ๆ เป็นตัวแทนของบุคคลอื่น ๆ รอบ ๆ ข้างที่บุคคลนั้นมีความสัมพันธ์ด้วย เส้น โยงหลาย ๆ เส้น แสดงให้เห็นความสัมพันธ์หรือเครือข่ายหลาย ๆ บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีต่อกัน โดยพื้นฐานของความสัมพันธ์ที่สำคัญ คือ การติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคล และมืองค์ประกอบอื่นด้วยเช่น การปฏิสัมพันธ์ การแลกเปลี่ยนข่าวสารข้อมูล เครื่องไม้ใช้สอย อาหาร การบริการระหว่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคล ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลต่าง ๆ ที่อยู่ในเครือข่ายทางสังคมนั้นเป็นความสัมพันธ์ในทุก ๆ ด้านที่บุคคลต่าง ๆ ในเครือข่ายสังคมมีต่อกัน ไม่ว่าจะเป็นระบบเศรษฐกิจ การแต่งงาน เครือญาติ การเมือง สุขภาพอนามัย เป็นต้น ส่วนพฤติกรรมแสดงออก ได้แก่ การไปมาหาสู่กัน การปรึกษาหารือ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน จากงานศึกษาของกมล บัวบาน (2546) เรื่องเครือข่ายทางสังคมตามแนวคิดของ Boissevain (1974) นั้นต้องเริ่มจากบุคคลที่เป็นจุดศูนย์กลางก่อน แล้วค่อย ๆ ขยายความสัมพันธ์โยงโยกับบุคคลอื่น ซึ่งทำให้ต้องกำหนดลงไปว่าจะศึกษาบุคคลที่เป็นศูนย์กลางก่อนและมีขอบเขตมากน้อยเพียงใด พร้อมทั้งข้อสังเกตประเภทของบุคคล โดยอาศัยระยะห่างทางสังคม

พิมพัลย์ ปริดาสวัสดิ์ (2549) ได้สรุปวิธีการศึกษาเครือข่ายทางสังคมและวิเคราะห์เพื่ออธิบายปรากฏการณ์ทางสังคม ดังนี้

1. ที่มาของเครือข่าย ได้แก่ บริบททางสังคมที่เป็นที่มาของความสัมพันธ์ เช่น ความเป็นเพื่อน เครือญาติ เป็นต้น
2. ความถี่ ได้แก่ จำนวนครั้งของการพบปะ
3. ระยะเวลา ได้แก่ ความยาวนานของเวลาที่ได้มีความสัมพันธ์กัน
4. ความเท่าเทียมกัน ได้แก่ ความสมดุลทางอำนาจของกลุ่มความสัมพันธ์ เช่น ใครอยู่ภายใต้การควบคุมของใคร
5. ระดับความเกี่ยวพันในความสัมพันธ์
6. ความใกล้ชิด
7. จำนวนของความหลากหลายในกิจกรรมต่างๆ ที่บุคคลมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน เช่น การแลกเปลี่ยน การพึ่งพากัน หรือการปะทะสังสรรค์อื่นๆ

จากความสัมพันธ์ในลักษณะเครือข่ายทางสังคมสามารถมองเห็นถึงความเชื่อมโยงในลักษณะของการโยงโยความสัมพันธ์ที่ซ้อนทับกันอยู่ จุดที่มีการเชื่อมโยงและก่อให้เกิดการซ้อนทับ

ความสัมพันธ์ดังกล่าวนี้แสดงให้เห็นถึงสายสัมพันธ์ที่บุคคลรอบศูนย์กลางมีต่อกัน และบุคคลที่เป็นศูนย์กลางมีต่อบุคคลต่าง ๆ รอบศูนย์กลาง เครือข่ายทางสังคมของบุคคลหนึ่งจึงถือได้ว่าเป็นสิ่งแวดล้อมของบุคคลนั้นที่สามารถจะสร้างอิทธิพลที่ส่งผลต่อพฤติกรรมที่เกิดขึ้น ขณะเดียวกันก็สามารถใช้พฤติกรรมนั้นส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมของบุคคลอื่น

4.2 ความสัมพันธ์เชิงซ้อน

การนำเสนอของ Boissevain (ชาติชาย ณ เชียงใหม่, 2533) กล่าวถึงตัวแปรที่ใช้ในการอธิบายคุณลักษณะของเครือข่ายทางสังคม ซึ่งประกอบด้วยแนวคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์เชิงซ้อนที่กล่าวถึงบทบาทของแต่ละบุคคลที่ต้องกระทำในชีวิตประจำวัน ซึ่งประกอบไปด้วยหลายบทบาทและการสวมบทบาทนั้นในการพบปะรู้จักกับบุคคลอื่นที่มีบทบาทเดียวกัน รวมถึงบทบาทอื่นๆ ด้วย ในแง่ของความสัมพันธ์เชิงซ้อน จะหมายถึงบุคคลที่เป็นศูนย์กลางมีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ ในหลาย ๆ บทบาท ซึ่งในทางมานุษยวิทยาสังคมมีข้อสมมุติฐาน ข้อหนึ่งว่า บทบาทหลาย ๆ อย่างที่แต่ละคนมีนั้น มีผลกระทบต่อกัน เพราะในแต่ละบทบาทต่างก็มีปทัสถาน และความคาดหวังทางสังคมเกิดขึ้นในแนวทางพฤติกรรม

4.3 แนวคิดสิ่งที่มีแลกเปลี่ยนกับบรรทัดฐานทางสังคม

แนวคิดเกี่ยวกับสิ่งที่มีการแลกเปลี่ยนกับบรรทัดฐานทางสังคม ที่ไม่เพียงขึ้นอยู่กับปทัสถานและความคาดหวังเท่านั้น สิ่งเหล่านี้ส่งผลต่อการกำหนดว่าควรมีการแลกเปลี่ยนสิ่งใดบ้าง ซึ่งจากความหมายของการแลกเปลี่ยน ในที่นี้จะหมายถึงสิ่งของและน้ำใจที่คนสองคนมีระหว่างกัน ในการแสดงบทบาทแต่ละอย่าง เช่นเดียวกันกับการค้าบริการทางเพศที่แสดงให้เห็นถึงบทบาทของการเป็นผู้ให้บริการและผู้รับบริการ ที่มีข้อตกลงในการแลกเปลี่ยนร่วมกันที่แสดงให้เห็นเนื้อหาเครือข่ายทางสังคม ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบของการสนทนากัน การให้บริการที่เป็นส่วนตัว และการช่วยเหลือทางการเงิน เป็นต้น การแลกเปลี่ยนยังแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ซึ่งมกมล หวังสุขใจ (2544) กล่าวถึงแนวคิดของ George Homans ที่อธิบายไว้ว่าความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เกิดขึ้นเนื่องจากผลประโยชน์เป็นแรงจูงใจในการแสดงพฤติกรรมต่อกัน ซึ่งมีการคำนึงถึงผลได้ผลเสียที่จะเกิดขึ้น โดยใช้ประสบการณ์ในอดีตเป็นตัวกำหนด ซึ่งความสัมพันธ์จะดำเนินต่อไปเมื่อตราบดีที่บุคคลประเมินส่วนได้มากกว่าส่วนเสีย แต่ถ้าประเมินแล้วการแลกเปลี่ยนนั้นไม่คุ้มค่า ความสัมพันธ์นั้นอาจสิ้นสุดลง หรือเปลี่ยนแปลงรูปแบบไปจากเดิม ผลดีหรือผลได้อาจหมายถึง ความสุข ความพอใจ เงินทอง หรืออะไรก็ได้ที่ถือเป็นผลในทางบวก ถ้าพิจารณาตามแนวคิดนี้การเชื่อได้ว่ารางวัลยิ่งมาก คนยิ่งแสดงพฤติกรรมนั้นมากขึ้น แต่ก็มีตัวอย่างมากมายที่รางวัลมีค่ามากแต่กลับยิ่งลดลง เกิดความเฉยเมย หรือหยุดแสดงพฤติกรรมนั้น

ต่อไป (ครุณี เจริญพันธ์, 2547) กล่าวได้ว่ามนุษย์เป็นสัตว์สังคม ที่มีการดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกัน และเหตุที่มนุษย์แต่ละคนเกิดมาพร้อมกับความแตกต่างกันในแต่ละด้าน จึงทำให้เกิดความสัมพันธ์ต่อกันในลักษณะการแลกเปลี่ยนขึ้น เพื่อให้ได้มาในสิ่งที่ตน ไม่มีและต้องการจะได้ โดยการแลกเปลี่ยนในสิ่งที่ตนมีอยู่ ซึ่งจะดำเนินภายใต้เงื่อนไขที่แตกต่างกันไปตามผลประโยชน์ ที่แต่ละคนคิดว่าน่าจะได้และขึ้นอยู่กับความพึงพอใจแต่ละฝ่ายด้วย ซึ่งจุดสำคัญของการแลกเปลี่ยน จะขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆที่มีอิทธิพลกับทางเลือก และผลของพฤติกรรมที่จะย้อนมาสู่ตนเอง ทั้งในปัจจุบันและการตัดสินใจในอนาคตด้วย

4.4 แนวคิดเกี่ยวกับลักษณะการให้และการรับ

จากตัวอย่างของเนื้อหาของตัวแปร ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบของการสนทนากัน การให้บริการที่เป็นส่วนตัว และการช่วยเหลือทางการเงินเหล่านี้ ไม่เพียงแต่จะช่วยให้เข้าใจถึงบุคคลในการแลกเปลี่ยนและให้ความสำคัญแก่ความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นต่อบุคคลหนึ่งมาน้อยเพียงใด แต่ยังช่วยให้เห็นถึงสิ่งที่ได้รับหรือผลประโยชน์ตอบแทนที่จะได้รับจากความสัมพันธ์ดังกล่าวด้วย จากผลประโยชน์ตอบแทนที่ได้รับนี้เอง แนวคิดเกี่ยวกับลักษณะการให้และการรับ ระหว่างบุคคลสองคนอาจมีลักษณะการให้และการรับที่ไม่สมดุลกัน กล่าวคือ อาจมีการให้มากกว่าการรับ หรือกลับกัน ซึ่งลักษณะการให้และการรับนี้ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญที่บุคคลหนึ่งมีต่อบุคคลหนึ่ง ว่ามีความสัมพันธ์กันมากน้อยเพียงไร ซึ่งถ้ามีให้และรับในปริมาณที่เท่าเทียมกันก็แสดงให้เห็นว่าบุคคลมีอำนาจและเกียรติภูมิในระดับที่เท่าเทียมกัน ในทางตรงกันข้ามถ้าความสัมพันธ์ใดมีการให้มากกว่าการรับ แสดงว่าผู้ที่ให้มากกว่ารับมีสถานะทางสังคมและอำนาจเหนือกว่าผู้รับในระบบอุปถัมภ์ (ครุณี เจริญพันธ์, 2547)เช่นเดียวกันในความสัมพันธ์เชิงการแลกเปลี่ยนจะนำมาสู่เรื่องความสัมพันธ์ในเชิงอำนาจ ในกรณีที่ฝ่ายหนึ่งไม่มีผลตอบแทนหรือได้น้อยกว่า โดยฝ่ายตอบแทนน้อยกว่าจะยอมอยู่ใต้อำนาจ ซึ่งอำนาจในที่นี้เป็นลักษณะของการที่บุคคลๆหนึ่ง หรือกลุ่มหนึ่งสามารถให้รางวัลแก่ผู้ปฏิบัติตาม และลงโทษผู้ไม่ปฏิบัติตามได้

ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าการรับความสัมพันธ์ของบุคคล เป็นส่วนหนึ่งของการบ่งชี้ระดับความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้น กรอบแนวคิดเกี่ยวกับเครือข่ายทางสังคม อธิบายระดับความสัมพันธ์ทางสังคมที่เกิดขึ้น ที่เป็นลักษณะความสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงกันเป็นเครือข่าย โดยมีเรื่องของแลกเปลี่ยนในเชิงผลประโยชน์ซ้อนทับกันอยู่ในความสัมพันธ์นั้น รวมถึงการแฝงถึงการจัดการตัวตนในการสัมพันธ์กับบุคคลในเครือข่ายที่มีความแตกต่างกันออกไป

4.5 เครือข่ายทางสังคมกับการตลาด

จากความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นภายในเครือข่ายของสาวไซด์ไลน์ แนวคิดทางการตลาดจะช่วยสร้างความกระจ่างในการทำหน้าที่การบริหารส่วนต่างผลประโยชน์ที่ได้รับร่วมกันของบุคคล

ในเครือข่ายได้ โดยแนวคิดด้านการตลาดได้ให้ความหมายและความสำคัญของการตลาดว่าเป็น การกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ในธุรกิจที่ทำให้เกิดการนำสินค้าหรือบริการจากผู้ผลิตไปสู่ผู้บริโภค หรือ ผู้ใช้บริการนั้น ๆ โดยได้รับความพอใจ ขณะเดียวกันก็บรรลุวัตถุประสงค์ของการค้า ซึ่งการตลาด เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับกิจการ การดำเนินการทางด้านการตลาดจะส่งผลกระทบต่อทั้งในแง่ ของผลดี หรือผลประโยชน์ที่จะได้รับ และผลกระทบต่อผลเสียทั้งภายในและภายนอก

4.5.1 ความสำคัญของการตลาดซึ่งจำแนกได้ดังต่อไปนี้

1) ความสำคัญของการตลาดที่มีต่อสังคมและบุคคล การตลาดมีความสำคัญที่มีต่อ สังคมและบุคคลดังต่อไปนี้

- (1) การตลาดเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการณ์การซื้อของบุคคล
- (2) การตลาดช่วยยกระดับมาตรฐานการครองชีพของประชากรในสังคมให้สูงขึ้น
- (3) การตลาดทำให้เกิดงานอาชีพต่าง ๆ แก่บุคคลเพิ่มมากขึ้น

2) ความสำคัญของการตลาดที่มีต่อระบบเศรษฐกิจ การตลาดทำให้เกิดการซื้อขาย สะดวก รวดเร็ว ผู้ซื้อผู้ขายติดต่อสัมพันธ์กันได้ตลอดเวลา การปฏิบัติต่าง ๆ ทางการตลาดก็มี ผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ เช่น ช่วยให้ประชากรมีรายได้สูงขึ้น เกิดการหมุนเวียนของปัจจัย การผลิต และสร้างความต้องการในสินค้าและบริการ

4.5.2 แนวความคิดเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ (The Product Concept) นักการตลาดมีแนวความคิด ทางการตลาดที่แตกต่างกัน ซึ่งมีผลต่อการกำหนดแผนการตลาดและบริการลูกค้าที่แตกต่างกัน นำมาสู่แนวความคิดเกี่ยวกับการผลิต (The Production Concept) ซึ่งหมายถึง ทุกสิ่งที้นักการตลาด นำมาเสนอกับตลาด เพื่อเรียกร้องความสนใจ เพื่อการได้กรรมสิทธิ์ หรือเพื่อการอุปโภคบริโภค ซึ่งสามารถตอบสนองความต้องการของตลาดได้ ประกอบไปด้วยองค์ประกอบผลิตภัณฑ์ ดังนี้

1) ผลิตภัณฑ์หลัก (Core Product) บริษัทต้องมีความรู้ว่าอะไรเป็นสิ่งที่ตอบสนอง ความต้องการของผู้บริโภคได้

2) คุณสมบัติผลิตภัณฑ์ (Product Attribute) เราต้องทราบว่าผลิตภัณฑ์นั้นผลิตมา จากอะไร มีคุณสมบัติอย่างไร รูปแบบของผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่ในตัวของมันเอง

3) จุดเด่นของผลิตภัณฑ์ (Product Feature) เราต้องรู้ว่าสินค้าเรามีอะไรเด่น เป็นพิเศษ กว่าสินค้าอื่น เพื่อดึงดูดลูกค้า

4) ผลประโยชน์ที่ได้รับจากผลิตภัณฑ์ (Product Benefit) ลูกค้าส่วนใหญ่มักจะ สับสนระหว่างจุดเด่นผลิตภัณฑ์ และผลประโยชน์ที่ได้รับจากผลิตภัณฑ์ ซึ่งจะต่างกัน จุดเด่น ผลิตภัณฑ์คือ สิ่งที่อยู่ในตัวสินค้าส่วนสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ลูกค้าเกิดขึ้นในความรู้สึกของลูกค้า เรียกว่า ผลประโยชน์ที่ได้รับจากผลิตภัณฑ์ตัวอย่าง

4.5.3 แนวความคิดเกี่ยวกับการขาย (The Selling Concept) โดยมีราคา (Price) ซึ่งหมายถึง จำนวนเงินที่บุคคลต้องจ่ายเพื่อตอบแทนกับการได้รับกรรมสิทธิ์ สิทธิความสะดวกสบาย และความพอใจในผลิตภัณฑ์นั้น ให้กับเจ้าของเดิม หรือในอีกความหมายหนึ่ง คือสื่อกลางในการ แลกเปลี่ยนสินค้าและบริการในรูปเงินตรา โดยลักษณะทั่วไปของราคาเกิดจากการแลกเปลี่ยน ระหว่างสินค้ากับสินค้าที่กระทำกัน ในขณะที่การตลาดยังไม่ได้รับการพัฒนานั้นมักเกิดขึ้นมากมาย เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาดังกล่าว มนุษย์จึงได้หันมาใช้การแลกเปลี่ยน โดยอาศัยเงินเป็นสื่อกลาง การใช้จ่ายเงินเป็นสื่อกลางนี้จำเป็นต้องมีการกำหนดจำนวนเงินหรือราคาสำหรับสินค้าแต่ละชนิดขึ้น เพื่อใช้เป็นมาตรฐานในการแลกเปลี่ยน

โดยวัตถุประสงค์ในการตั้งราคาก็เพื่อมุ่งผลตอบแทนหรือกำไร หรือเพิ่มยอดขาย ให้มากขึ้น โดยคำนึงถึงปัจจัยที่มีผลต่อการตั้งราคา ไม่ว่าจะเป็นต้นทุนการผลิตและต้นทุนการตลาด การกำหนดราคาโดยคำนึงถึงลักษณะประเภทสินค้าที่ขาย สินค้าฟุ่มเฟือย สินค้าที่ใช้สินค้าอื่น ทดแทนกันได้ควรกำหนดราคาที่ต่ำ สินค้าที่ใช้ประกอบกันกับสินค้าชนิดอื่นควรตั้งราคาใกล้เคียง กับสินค้าการกำหนดราคาโดยคำนึงถึงภาวะเศรษฐกิจ ราคาสินค้าของธุรกิจคู่แข่ง ถ้าธุรกิจคู่แข่ง ขึ้นตั้งราคาสินค้าต่ำธุรกิจเราจะต้องตั้งราคาต่ำด้วยหากไม่ต้องการเผชิญสงครามราคา การกำหนด ราคาโดยคำนึงถึงวงจรชีวิตผลิตภัณฑ์ ในขั้นเจริญเติบโตธุรกิจอาจเปลี่ยนบรรจุภัณฑ์ใหม่พร้อมกับการ กำหนดราคาที่สูงขึ้น ซึ่งอาจสูงใกล้เคียงกับธุรกิจคู่แข่งกันเพื่อรักษาเสถียรภาพของราคา ทั้งนี้ การกำหนดราคาต้องคำนึงถึงตำแหน่งผลิตภัณฑ์ ต้องใกล้เคียงกับคุณภาพสินค้า และสินค้าที่อยู่ใน ตำแหน่งเดียวกัน รวมถึงการกำหนดราคาโดยคำนึงถึงความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคา (Price Elasticity of Demand) ซึ่งหมายถึง อัตราส่วนร้อยละของการเปลี่ยนแปลงปริมาณอุปสงค์ที่ได้รับ ผลกระทบร้อยละของการเปลี่ยนแปลงระดับราคา (http://www.lpru.ac.th/webpage_tec/sunisa, 23 สิงหาคม 2550)

การกำหนดราคานั้นสามารถทำได้ โดยการตั้งราคาให้แตกต่างกัน (Discrimination pricing) เป็นการตั้งราคาให้แตกต่างกันตามลักษณะของลูกค้าหรือความต้องการซื้อของลูกค้า เช่น การตั้ง ราคาตามกลุ่มลูกค้าการตั้งราคาตามรูปแบบผลิตภัณฑ์ การตั้งราคาตามภาพลักษณ์ การตั้งราคาตาม สถานที่ หรือทำเลที่ตั้ง และการตั้งราคาตามเวลา นอกจากนี้ยังใช้กลยุทธ์การตั้งราคาตามหลัก จิตวิทยา (Psychological pricing) เป็นวิธีการตั้งราคาที่คำนึงถึงความรู้สึกนึกคิดของผู้ซื้อ และการตั้งราคาสินค้าที่มีชื่อเสียง (Prestige goods pricing) เป็นต้น

4.5.4 แนวความคิดเกี่ยวกับการตลาด (The Marketing Concept) กล่าวถึงการจัดจำหน่าย (Distribution) หมายถึง การเคลื่อนย้ายสินค้าที่เป็นการเคลื่อนย้ายทางกายภาพและการเคลื่อนย้าย

กรรมสิทธิ์ในสินค้าจากผู้ผลิตหรือผู้ขายไปยังตลาดเป้าหมายด้วยช่องทางและสถาบันการตลาดที่เหมาะสม และมีประสิทธิภาพ

ความสำคัญของสถาบันการตลาดเปรียบเสมือนคนกลางที่ทำหน้าที่ลดความสลับซับซ้อนในการแลกเปลี่ยน ในกระจายสินค้าด้วยการซื้อจำนวนมาก และแบ่งขายในจำนวนน้อย โดยคนกลางช่วยรวบรวมสินค้าประเภทเดียวกันและช่วยเก็บรักษาสินค้าคงคลัง รวมถึงทำหน้าที่ด้านการขนส่ง ดำเนินกิจกรรมในการส่งเสริมการตลาด ทั้งการ โฆษณา และการขายโดยพนักงานขาย อีกทั้ง คนกลางให้ความช่วยเหลือทางการเงิน หรือสินเชื่อด้วยเช่นกัน จำนวนระดับของช่องทางการจัดจำหน่าย สามารถแบ่งออกได้เป็น

- 1) ช่องทางการจัดจำหน่ายโดยตรง (Direct Channel) หมายถึงการขายผลิตภัณฑ์จากผู้ผลิตไปยังผู้บริโภคหรือผู้ใช้ทางอุตสาหกรรม โดยพนักงานขายของบริษัทเองแต่ไม่ผ่านคนกลาง
- 2) ช่องทางการจัดจำหน่ายสองระดับ (Two Level Channel) ประกอบด้วยคนกลางในช่องทางการจำหน่ายสองฝ่ายในตลาดผู้บริโภค ประกอบด้วย ผู้ค้าส่ง และผู้ค้าปลีกในตลาดอุตสาหกรรม
- 3) ช่องทางการจำหน่ายสามระดับ (Three Level Channel) ประกอบด้วย คนกลางสามฝ่ายในตลาดผู้บริโภค ประกอบด้วยผู้ค้าส่ง ผู้ค้าอิสระ และผู้ค้าปลีก ผู้ค้าส่งอิสระทำหน้าที่ซื้อสินค้าจากผู้ค้าส่งและขายต่อให้ผู้ค้าปลีกรายย่อย
- 4) ช่องทางจำหน่ายมากกว่าสามระดับ (Higher - three - level distribution channel) เกิดขึ้นกรณีที่มีการนำสินค้าผ่านผู้ค้าส่ง ผู้ค้าอิสระและผู้ค้าปลีก ซึ่งแต่ละฝ่ายมีกลุ่มย่อยช่วยดำเนินการ คนกลางที่ทำการค้าส่ง (Wholesaling Middlemen) ได้แก่

- (1) สาขาและสำนักงานขายของผู้ผลิต หมายถึง ธุรกิจที่แยกผลการดำเนินงานจากผู้ผลิตแต่การบริหารและการเป็นเจ้าของยังเป็นของผู้ผลิตเหมือนเดิม
- (2) ตัวแทนและนายหน้า หมายถึง ตัวแทนของทั้งฝ่ายผู้ซื้อหรือผู้ขายในลักษณะถาวรมากกว่านายหน้า
- (3) ผู้ค้าส่งที่เป็นพ่อค้า เป็นพ่อค้าส่งที่มีกรรมสิทธิ์ในสินค้าที่ขาย

กล่าวโดยสรุปแล้วเพื่อให้การดำเนินงานทางการตลาดให้เกิดประสิทธิภาพ นักการตลาดจะต้องกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาด ซึ่งประกอบด้วย กำหนดตลาดเป้าหมายสองกลุ่มใหญ่ ๆ คือ บุคคลธรรมดาในตลาดผู้บริโภค และผู้ที่ซื้อเป็นสถาบันหรือองค์กรในอุตสาหกรรม ในส่วนการกำหนดส่วนประสมทางการตลาดส่วนประสมทางการตลาดประกอบด้วยสี่องค์ประกอบดังต่อไปนี้ คือ ผลิตภัณฑ์ (Product) ราคา (Price) การจัดจำหน่าย (Place)

และการส่งเสริมการขาย (Promotion) โดยการดำเนินการทั้งหมดเพื่อมองหาความเหมาะสมกับตลาดเป้าหมาย เพื่อตอบสนองความต้องการตลาดเป้าหมาย ให้ได้รับความพอใจ

สูงสุด (http://www.lpru.ac.th/webpage_tec/sunisa, 23 สิงหาคม 2550)

แนวคิดทางการตลาดจะช่วยอธิบายเอเจนต์ในฐานะที่เป็นบุคคลที่เกี่ยวข้องกับสาวไซด์ไลน์ ในดำเนินการเป็นตัวกลางระหว่างกลุ่มผู้ซื้อบริการกับสาวไซด์ไลน์ ให้เกิดการเชื่อมโยงสัมพันธ์ ภายใต้ธุรกิจการจัดซื้อจัดหาบริการทางเพศ รวมทั้งการทำหน้าที่การบริหารส่วนต่าง ผลประโยชน์ที่ได้รับร่วมกันของบุคคลในเครือข่าย

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาความผิดหวังในความกับจุดเปลี่ยนทางชีวิต: กรณีสาวไซด์ไลน์ มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

ในด้านความรักและความผิดหวังงานวิจัยของมุสดี ตั้งจิตนุกุล (2544) ได้ศึกษาทัศนคติที่มีต่อความรักของวัยรุ่นในด้านความเชื่อเกี่ยวกับความรัก ความรู้สึกที่มีต่อความรัก และด้านการแสดงออกของความรัก โดยทำการศึกษาในกลุ่มวัยรุ่นที่ศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ชั้นปีที่ 3 ผลของการศึกษาทัศนคติในความรักอยู่ในระดับค่อนข้างดี ซึ่งจากงานศึกษานี้เห็นถึงขั้นของการพัฒนาเรื่องของการรักซึ่งสามารถพัฒนาเป็นการใช้ชีวิตคู่รักนักศึกษาได้ งานศึกษาเกี่ยวกับคู่รักนักศึกษา หรือการอยู่ก่อนแต่ง: การอยู่ด้วยกันก่อนแต่งงานของนักศึกษามหาวิทยาลัยของโสพิน หมูแก้ว (2545) เป็นงานศึกษาที่สะท้อนการให้ความหมายแก่ลักษณะการใช้ชีวิตคู่อยู่ด้วยกันก่อนแต่งงานของนักศึกษาหญิงชายในระดับปริญญาตรีในจังหวัดเชียงใหม่ ว่าการทดลองใช้ชีวิตคู่อยู่ด้วยกันไม่ได้เป็นลักษณะของการอยู่ด้วยกันก่อนตัดสินใจแต่งงานเหมือนในสังคมอเมริกัน แต่สิ่งที่ได้รับจากการอยู่ร่วมกันคือ รางวัล ในแง่ของผู้ชายคือ การมีเซ็กส์ ความสะดวกสบายในชีวิตประจำวัน การประหยัดค่าใช้จ่าย ส่วนรางวัลของผู้หญิงคือ ความรัก ความอบอุ่นทางใจ ความสุขที่ได้อยู่กับคนรัก ซึ่งต้องแลกกับสิ่งที่สูญเสียไป คือ การเป็นอิสระในการใช้ชีวิต โสดของผู้ชาย ความรู้สึกผิดต่อพ่อแม่ การรับรู้ปฏิกิริยาทางลบจากสังคม และความเสี่ยงในการผิดหวังในความรักของผู้หญิง ที่อาจเป็นจุดเปลี่ยนทางชีวิตสู่การขายบริการทางเพศได้

ในด้านการพัฒนามาสู่การขายบริการทางเพศงานวิจัยของชาญุทธ มั่งคั่ง (2542) ได้ศึกษากระบวนการและพัฒนาการของการเป็นชายขายบริการทางเพศในจังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่ากระบวนการเป็นชายขายบริการทางเพศมีลำดับเวลาต่อเนื่องกัน และเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมละเมิดกฎหมายทางสังคมตามลำดับ คือ เริ่มต้นจากการก้าวสู่กระบวนการขายบริการทางเพศ ซึ่งมี

การศึกษานิวทอนหลังของชีวิตที่เกิดจากความขัดแย้ง ก่อให้เกิดแรงจูงใจเกี่ยวกับรายได้ เกิดการเรียนรู้ในการปรับตัวเข้ากับวัฒนธรรมใหม่ที่ละเมียดกฎเกณฑ์ทางสังคม โดยอ้างเหตุผลที่ให้ประโยชน์กับตนเองหรือความจำเป็นที่ต้องเลือกทางเลือกลงตัว เพื่อเป็นการลบล้างความผิดและการได้รางวัลจากอาชีพ แต่สุดท้ายแนวทางในการดำเนินชีวิตในอนาคตของชายบริการทางเพศกลุ่มนี้คาดหวังว่าจะดำเนินชีวิตตามปกติหรือตามแบบที่สังคมยอมรับในอนาคต

ในด้านการตัวตน งานวิจัยของโสภิตา วีรกุลเทวัญ (2543) ได้ทำการศึกษาเรื่องการนำเสนอความเป็นตัวตนของผู้หญิงบริการในสถานบันเทิงบาร์เบียร์ จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งมีการนำเสนอผลงานวิจัยพบว่า การนำเสนอความเป็นตัวตนของหญิงบาร์เบียร์ มีลักษณะเป็นพลวัต โดยแบ่งออกเป็น 3 ระดับ แต่ละระดับปรับเปลี่ยนไปตามประสบการณ์ในการปฏิสัมพันธ์กับลูกค้า โดยระดับของการนำเสนอความเป็นตัวตน เป็นรับของหญิงที่เพิ่งเริ่มเข้าสู่การทำงานในบาร์เบียร์ ทำให้ ผู้หญิงต้องสร้างตัวตนใหม่ อันประกอบไปด้วยการแต่งกาย จัดวางกิริยาท่าทาง ตลอดจนปรับความคิดในเรื่องการขายบริการทางเพศ และนำความเป็นหญิงในแง่ของการดูแลเอาใจใส่ มาเป็นเครื่องมือในการปฏิสัมพันธ์กับลูกค้า ในระดับที่สอง เป็นระดับที่ผู้หญิงมีประสบการณ์ทำงานมาแล้วระดับหนึ่ง ผู้หญิงจะพยายามในการฝึกใช้ทักษะในการปฏิสัมพันธ์กับลูกค้าให้มากขึ้น โดยเฉพาะภาษาและการรู้จักประเมินลูกค้า ส่วนในระดับที่สามนั้น เป็นระดับของผู้หญิงที่ผ่านประสบการณ์การใช้ชีวิตคู่โดยฝ่ายชายเปลี่ยนสถานภาพจากลูกค้ามาสู่สถานภาพของแฟน ภาพลักษณ์ของผู้หญิงกลุ่มนี้แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะตามเงื่อนไขความสัมพันธ์ ลักษณะแรกคือ ภาพลักษณ์ของผู้หญิงที่อิงอยู่กับผู้ชายฝรั่ง และลักษณะที่สองคือภาพลักษณ์ของผู้หญิงที่เป็นเจ้าของเซ็กส์ของตน ในกลุ่มหลังพบว่าเกิดบนเงื่อนไขที่ผู้หญิงและผู้ชายฝรั่ง ไม่อาจพัฒนาความสัมพันธ์ของการใช้ชีวิตคู่ต่อไปได้ ผู้หญิงส่วนใหญ่จะกลับสู่การค้าประเวณี เพื่อลงทุนด้านอื่นในอนาคต

ผลสรุปจากการศึกษา แสดงให้เห็นถึงการจัดการในเรื่องบทบาทความเป็นผู้หญิง

โดยเฉพาะเรื่องเซ็กส์เกี่ยวกับผู้ชายไทยในทางลบที่พบเจอในบริบทในทางลบของครอบครัว แต่กระนั้นก็ตามผู้หญิงยังคงปรารถนากลับไปสู่บทบาทความเป็นเมีย คือต้องการแต่งงาน มีครอบครัว

นอกจากงานศึกษาเรื่องการนำเสนอความเป็นตัวตนในช่วงต้นแล้ว การศึกษาในเชิงตัวตนที่หยิบยกนำเอาแนวคิดของทฤษฎีการรับรู้ตนของRogers มาใช้ในการวิจัยเพื่อให้ได้คำอธิบายชัดเจนเกี่ยวกับตน (Self) ในเชิงจิตวิทยา ดังงานของกิตติยา สุขพินิจ (2547) เกี่ยวกับ การให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามแนวทฤษฎีของโรเจอร์เพื่อพัฒนาอัตมโนทัศน์และการปรับตัวทางสังคมของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีความสามารถในการปรับตัวทางสังคมต่ำ

ไม่เพียงแต่งานวิจัยเกี่ยวกับกลุ่มหญิงค้าบริการทางเพศที่นำเสนอความเป็นตัวตนออกมา งานวิจัยที่มีความเกี่ยวข้องยังได้นำเสนอถึงปัจจัยสาเหตุแห่งการขายบริการทางเพศ โครงการ เพื่อผู้หญิงไทยในวันพรุ่งนี้ ได้ทำการศึกษาและพบว่า เป็น เศรษฐกิจ สื่อสารมวลชน นโยบายรัฐ การศึกษา ส่งผลให้ครอบครัวซึ่งเป็นสถาบันพื้นฐานทางสังคมเกิดความสับสนวุ่นวาย และเกิดเป็น ผลกระทบต่อเนื่องต่อโครงสร้าง โดยรวมของสังคม ซึ่งผลักดันให้เกิดปัญหาการขายบริการทางเพศ เช่นเดียวกันกับงานของวิซูลดา มาตันบุญ (2544) “ชีวิตหลังเที่ยงคืน ” ผลจากการศึกษาพบสาเหตุ ปัจจัยการเข้าสู่การขายบริการทางเพศที่เกี่ยวพันกับวัฒนธรรม จริยธรรม และศีลธรรม เป็นผล มาจากการไหลบ่าของวัฒนธรรมตะวันตก และการขาดความอบอุ่นทางใจเป็นหลักจากภาวะ เศรษฐกิจที่ทำให้ครอบครัวต้องดิ้นรนแข่งขันกันในสังคม รวมทั้งค่านิยมในหมู่วัยรุ่นที่ส่งผลให้ เกิดการตัดสินใจเข้าสู่การค้าบริการทางเพศ

เมื่อผู้หญิงเข้ามาสู่การค้าบริการทางเพศย่อมถูกประทับตราในฐานะของผู้เบี่ยงเบนทาง สังคมดังที่งานวิจัยของศุภิมา นฤมล (2530) ได้ศึกษาถึงกระบวนการเป็นหมอนวด จากการศึกษา พบว่า กระบวนการขัดเกลาเชิงอาชีพของสถานบริการอาบอบนวด เป็นกลไกสำคัญที่ทำให้ผู้หญิง ได้เรียนรู้บทบาทของหมอนวด และทั้งในแง่บทบาทเชิงอาชีพ และบทบาทที่เบี่ยงเบน (บทบาท ผู้ค้าประเวณี) โดยการฝึกอบรมให้ผู้หญิงเรียนรู้ถึงบทบาทหน้าที่ของตนที่ต้องกระทำระหว่าง การปฏิบัติงาน เนื้อหาของการอบรมได้ให้อุดมการณ์และบรรทัดฐานบางอย่างเกี่ยวกับอาชีพ และ นำผู้หญิงเข้าสู่วัฒนธรรมย่อยของหมอนวด และอีกประการหนึ่งซึ่งเป็นลำดับขั้นตอนต่อเนื่องก็คือ ผู้หญิงกลายเป็นผู้มีเอกลักษณ์หมอนวด อันกลายเป็นเอกลักษณ์ของผู้เบี่ยงเบนนั่นคือ บทบาทของ หมอนวดคาบงบาทอื่นทั้งหมด โดยกระบวนการที่นำผู้หญิงเข้ามาสู่ความเบี่ยงเบนนี้มีอยู่ สามขั้นตอน โดยขั้นตอนแรก เกิดจุดวิกฤติขึ้นในชีวิตที่ทำให้สถานภาพเดิมเปลี่ยนแปลงไปและ ในโครงสร้างทางเปิดให้ผู้หญิงเข้าสู่การค้าประเวณี จึงได้ตัดสินใจค้าประเวณีเป็นครั้งแรก

ขั้นที่สองเป็นขั้นตอนของการเรียนรู้และปรับตัวเข้ากับโลกหมอนวด มีวิธีการแก้ปัญหาการปรับตัว โดยอ้างเหตุผลเข้าข้างตนเองในการเป็นหมอนวด เพื่อบรรเทาข้อขัดแย้งในใจ ขั้นสุดท้ายเป็นขั้น ความรู้สึกขัดแย้งในจิตใจและความสับสนในบทบาทค่อยๆลดลงมั่นคงต่อสถานภาพของตนมากขึ้น ความรู้สึกที่ตนเองเป็นหมอนวดชัดเจนมากยิ่งขึ้นเอกลักษณ์ถูกพัฒนาไปสู่เอกลักษณ์ผู้เบี่ยงเบน เกิดความรู้สึกมั่นคงปลอดภัยจากอุปสรรคหรือลงโทษทางสังคม

สรุป

แนวคิดที่เกี่ยวข้องในการศึกษาที่มุ่งสร้างความเข้าใจการดำรงอยู่ของนักศึกษาหญิงที่ผิดหวังในความรัก แล้วนำมาสู่จุดเปลี่ยนทางชีวิตในการเลือกเข้าสู่การเป็นสาวไซด์ไลน์ ประกอบด้วยแนวคิดเกี่ยวกับ Maslow's Theory แนวคิดเกี่ยวกับความรัก ทฤษฎีและการปฏิบัติของความสัมพันธ์แบบคู่รัก แนวคิดทั้งสามดังกล่าวนี้มีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกันเกี่ยวกับการอธิบายการเปลี่ยนของชีวิตสาวไซด์ไลน์ในการผ่านประสบการณ์ การใช้ชีวิตคู่รักนักศึกษาและผิดหวังในความรักจนต้องเลิกกับคู่รักดังกล่าวไป แล้วนำประเด็นความผิดหวังในความรักใช้ในการประชดประชันชีวิตโดยนำกลไกการป้องกันตนเองทางจิตวิทยามาชดเชยความรู้สึกของสิ่งที่ตนสูญเสียไป รวมถึงการเปลี่ยนแปลงจัดความสัมพันธ์ในเชิงการต่อรองกับเพศตรงกันข้าม

ภายใต้บริบทสังคมที่ที่ขัดแย้งในเรื่องการขายบริการทางเพศกับสถานภาพนักศึกษา การอธิบายถึงรูปแบบขายบริการทางเพศและเครือข่ายทางสังคมช่วยสร้างความเข้าใจรูปแบบการค้าทางเพศแบบไซด์ไลน์ อีกทั้งการวิเคราะห์เกี่ยวกับนักศึกษาสาวไซด์ไลน์ที่อยู่ในบริบทสังคมการค้าบริการทางเพศ และบริบทของสังคมมหาวิทยาลัยในการเป็นนักศึกษา โดยใช้แนวคิดเรื่องการนำเสนอภาพลักษณ์ Theatrical Performance และ The Art of Impression Management ของ Goffman ในการทำความเข้าใจวิถีคิดและการแสดงออกของนักศึกษาสาวไซด์ไลน์ในสถานการณ์และเครือข่ายทางสังคมของนักศึกษาไซด์ไลน์ ที่ได้เลือกทำการวิจัยในครั้งนี้